

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΕΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ένταξη των σχολικών βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική διαδικασία της πρωτοβάθμιας
εκπαίδευσης»**

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΒΡΕΚΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΑΜ Β2014075

ΧΑΤΖΗΛΑΜΠΡΟΥ ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΙΑ, ΑΜ Β2014063

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΣΤΑΜΟΥ ΣΟΦΙΑ

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την πτυχιακή μας εργασία θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε κάποιους ανθρώπους που χωρίς τη δική τους βοήθεια δεν θα ολοκληρωνόταν η εργασία. Ιδιαίτερα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την επόπτρια της εργασίας κα Στάμου Σοφία για την στήριξη και τις πολύτιμες συμβουλές της, την βοήθεια και την καθοδήγηση, για τις οδηγίες, τα εποικοδομητικά σχόλια και την άριστη συνεργασία που καταφέραμε να αναπτύξουμε.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας, για την αμέριστη συμπαράσταση που έδειξαν σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής της εργασίας και των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή αναφέρεται στην ένταξη των σχολικών βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική διαδικασία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δίνονται πληροφορίες γενικά για τις βιβλιοθήκες και την οργάνωσή τους. Αναφέρονται οι σύγχρονοι ρόλοι της σχολικής βιβλιοθήκης και οι ορισμοί που δίνονται από διεθνείς εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς, όπως η UNESCO και η IFLA. Γίνεται μια ιστορική αναφορά για τις σχολικές βιβλιοθήκες στο σύγχρονο ελληνικό κράτος. Δίνεται το παλαιότερο και το σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας τους. Παρουσιάζονται συνοπτικά τα ευρωπαϊκά προγράμματα δημιουργίας σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και τα αποτελέσματά τους. Τέλος, εξάγονται συμπεράσματα ως προς τη χρησιμότητά τους και γίνονται προτάσεις για την σωστή εφαρμογή των διεθνών πρακτικών για της σχολικές βιβλιοθήκες στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα.

«Πάντα φανταζόμουν τον παράδεισο σαν ένα είδος βιβλιοθήκης».

Jorge Luis Borges

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	10
1.1 Ορισμός Βιβλιοθήκης	10
1.2 Η Βιβλιοθήκη στην Ελλάδα.....	11
1.3 Η Δημιουργία, η οργάνωση και η λειτουργία μιας βιβλιοθήκης	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	16
2.1 Σχολική Βιβλιοθήκη	16
2.2 Το μανιφέστο της UNESCO	18
2.3 Οδηγίες της IFLA	21
2.4 Σχολικός Βιβλιοθηκονόμος	22
2.5 Πληροφοριακή παιδεία (information literacy)	23
2.6 Σχολικές βιβλιοθήκες και εκπαιδευτική επιτυχία	26
2.7 Ενώσεις σχολικών Βιβλιοθηκών	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	29
3.1 Σχολικές βιβλιοθήκες σε άλλες χώρες	29
3.2 Σχολικές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα	30
3.3 Οι πρώτες ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες	31
3.4 Σχολικές βιβλιοθήκες και σχολικό βιβλίο	35
3.5 Νομοθεσία	35
3.6 Δημιουργία σχολικών βιβλιοθηκών	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	41
4.1 Χρησιμότητα και ρόλος της Σχολικής Βιβλιοθήκης	41
4.2 Οφέλη της σχολικής Βιβλιοθήκης	42

4.3 Δραστηριότητες με επίκεντρο τις σχολικές βιβλιοθήκες	43
4.4 Η σχολική βιβλιοθήκη στον 21 ^ο αιώνα	44
Συμπεράσματα – Προτάσεις	46
Βιβλιογραφία.....	48

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

- **Εικόνα 1.** Απόσπασμα από τους Θησαυρούς της Βιβλιοθήκης Κοζάνης. Διαθέσιμο εδώ:
http://www.kozlib.gr/kozlib_new/?page_id=1488
- **Εικόνα 2.** Εξώφυλλο Βιβλίου από το Αρχείο της Σχολής της Σμύρνης. Διαθέσιμο εδώ:
<http://medusa.libver.gr/jspui/handle/123456789/4484>
- **Εικόνα 3.** Εκκλησιαστικό χειρόγραφο του 16^{ου} αιώνα. Διαθέσιμο εδώ:
<http://www.library-zagora.gr/tekmiria/t08/>
- **Εικόνα 4.** Η Ακαδημία των Κυδωνιών. Διαθέσιμο εδώ:
<http://enosivourlioton.gr/wp-content/uploads/2016/04/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CE%9A%CF%85%CE%B4%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%8E%CE%BD.jpg>

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες και επικεντρώνεται κυρίως την ένταξη τους στην εκπαιδευτική διαδικασία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η βιβλιογραφική έρευνα που έγινε για να συλλεχθεί το υλικό για τη συγγραφή της εργασίας, έγινε αρχικά από το διαδικτυακές πηγές. Η αξιολόγηση τους έγινε με μεγάλη προσοχή έτσι ώστε οι πηγές που τελικά χρησιμοποιήθηκαν, και τα στοιχεία που παρέχονται από αυτές να είναι έγκυρα και το σύνολο των απόψεων που χρησιμοποιούνται να προέρχονται από έγκυρες πηγές. Για το σύνολο σχεδόν των νόμων που αναφέρονται, γίνεται παραπομπή στην πρωτότυπη νομοθεσία όπως αυτή δίνεται από το Εθνικό Τυπογραφείο.

Εκτός από τις πηγές που εντοπίστηκαν στο Διαδίκτυο, έγινε έρευνα και σε βιβλιοθήκες, ιδιαίτερα όσον αφορά το υλικό που αφορούσε τις ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες.

Στο **Πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται ο ορισμός και οι αρχές που σηματοδοτούν την έννοια μιας βιβλιοθήκης. Επικεντρώνεται στην ιστορική αναδρομή των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και δίνονται πληροφορίες για αυτές. Επίσης, παρουσιάζονται πληροφορίες, που αφορούν τη δημιουργία, τη λειτουργία καθώς και την οργάνωση μιας βιβλιοθήκης.

Στο **Δεύτερο κεφάλαιο** αρχικά δίνονται πληροφορίες για τις σχολικές βιβλιοθήκες, τους στόχους και τους σκοπούς τους, σύμφωνα με διεθνείς φορείς. Γίνεται αναφορά στο Μανιφέστο της UNESCO και στις οδηγίες της IFLA. Αναλύεται η θέση του σχολικού βιβλιοθηκονόμου μέσα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, η έννοια της πληροφοριακής παιδείας και η εφαρμογή αντίστοιχων προγραμμάτων, όπως αυτά υλοποιούνται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων μιας σχολικής βιβλιοθήκης. Ακόμη, σχολιάζεται η σχέση της σχολικής βιβλιοθήκης με την εκπαιδευτική επιτυχία, ενώ γίνεται και μια συνοπτική αναφορά στις διεθνείς ενώσεις που ασχολούνται με θέματα σχολικών βιβλιοθηκών.

Το **Τρίτο κεφάλαιο** ασχολείται με τις σχολικές βιβλιοθήκες όπως αυτές λειτουργούν στην Ελλάδα. Γίνεται μια ιστορική αναδρομή στη λειτουργία τους, από την αρχή της δημιουργίας του ελληνικού κράτους ενώ αναφέρεται και ο ρόλος που κατείχε και κατέχει το σχολικό βιβλίο στην ελληνική εκπαίδευση και αν αυτό θεωρείται σημαντικός παράγοντας για ύπαρξη των σχολικών βιβλιοθηκών. Έπειτα γίνεται παρουσίαση της παλαιότερης και νεότερης νομοθεσίας που τις διέπει όσον αφορά τη λειτουργία τους. Τέλος, γίνεται σύντομη αναφορά στα προγράμματα δημιουργίας σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, με χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά προγράμματα.

Το **Τέταρτο κεφάλαιο** επικεντρώνεται στο ρόλο και τη χρησιμότητα που έχουν οι σχολικές βιβλιοθήκες. Παρουσιάζονται τα οφέλη που έχει για τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και γενικά για την εκπαιδευτική διαδικασία. Αναφέρονται δραστηριότητες που μπορούν να λάβουν μέρος σε ένα τέτοιο περιβάλλον και τρόποι με τους οποίους μπορεί να

επιτευχθούν. Τέλος, γίνεται αναφορά στη σχολική βιβλιοθήκη ως μέρος του αιώνα που διανύουμε.

Η εργασία κλείνει με τα Συμπεράσματα και τις προτάσεις, ώστε να αξιοποιήσουμε όσο καλύτερα γίνεται τις δυνατότητες που μας δίνει μια βιβλιοθήκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 Ορισμός Βιβλιοθήκης

Η λέξη «βιβλιοθήκη» έχει αρχαία προέλευση και στο πέρασμα του χρόνου χρησιμοποιήθηκε με διάφορες έννοιες. Άλλοτε σήμαινε «αποθήκη διοικητικών και κοινοτικών αρχείων» και άλλοτε «αποθήκη φιλολογικών και επιστημονικών έργων». Υπήρξε ανέκαθεν ο ενδιαμέσος άνθρωπος και βιβλίου. Ο όρος «βιβλιοθήκη» χρησιμοποιήθηκε αρχικά για ιδιωτικές συλλογές, ενώ στη συνέχεια αναφερόταν κυρίως σε συλλογές «κλειστής πρόσβασης» (μοναστηριακές ή πανεπιστημιακές).

Στη σύγχρονη εποχή ο ρόλος της βιβλιοθήκης είναι πλέον πολυδιάστατος. Η θέση των βιβλιοθηκών στην εποχή μας έχει προσλάβει μεγάλη σημασία, δεν περιλαμβάνει μόνο το κτήριο και τις συλλογές βιβλίων και περιοδικών αλλά αποτελεί θεματοφύλακα της πνευματικής παραγωγής, ο οποίος στοχεύει στην προώθηση και τη διάδοση της γνώσης.

Μια σύγχρονη βιβλιοθήκη περιλαμβάνει στη συλλογή της βιβλία, χάρτες, οπτικοακουστικό υλικό (δίσκους βινυλίου, βιντεοκασέτες, CD) ενώ παρέχει συνδρομές σε βάσεις δεδομένων και το Διαδίκτυο. Έτσι, οι σύγχρονες βιβλιοθήκες μετατρέπονται σε χώρους ελεύθερης πρόσβασης με πληροφορίες σε πολλές μορφές και από πολλές πηγές. Πιο πρόσφατα, οι βιβλιοθήκες έχουν επεκτείνει τον ρόλο τους πέρα από τα κτήρια όπου στεγάζονται, παρέχοντας βοήθεια στην αναζήτηση και εύρεση πληροφοριών μέσω διάφορων ψηφιακών εργαλείων.

Στην αρχή η πληροφορία αποτυπωνόταν σε πλάκες, μετά σε πάπυρο, σε χαρτί και τώρα έχει λάβει ψηφιακή μορφή»

Οι βιβλιοθήκες, διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με τα εξής:

1. Το είδος αρχής που τις συντηρεί και υποστηρίζει

- Σχολικές βιβλιοθήκες
- Ιδιωτικές βιβλιοθήκες
- Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες
- Βιβλιοθήκες εταιρειών
- Κυβερνητικές βιβλιοθήκες

2. Το θέμα με το οποίο ασχολούνται

- Βιβλιοθήκες αρχιτεκτονικής
- Βιβλιοθήκες καλών τεχνών
- Θεολογικές βιβλιοθήκες
- Ιατρικές βιβλιοθήκες

- Νομικές βιβλιοθήκες
- Στρατιωτικές βιβλιοθήκες

3. Το είδος τεκμηρίων που διαθέτουν

- Ψηφιακές βιβλιοθήκες
- Βιβλιοθήκες φωτογραφιών
- Βιβλιοθήκες διαφανειών

4. Τους χρήστες που εξυπηρετούν

- Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες – Βρίσκονται σε πανεπιστήμια και κολλέγια και εξυπηρετούν κυρίως φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό.
- Δημόσιες βιβλιοθήκες – Παρέχουν υπηρεσίες στο ευρύ κοινό και δίνουν στους χρήστες την επιλογή δανεισμού κάποιων βιβλίων της συλλογής.
- Σχολικές βιβλιοθήκες – Απευθύνονται σε μαθητές και διαθέτουν τα περισσότερα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ειδικές βιβλιοθήκες – Όλες οι υπόλοιπες βιβλιοθήκες εμπίπτουν σε αυτή τη κατηγορία. Βιβλιοθήκες εταιριών, νοσοκομείων, ερευνητικών εργαστηρίων, δικηγορικών γραφείων, μουσείων κ.α., οι οποίες υπάρχουν για τις ανάγκες του προσωπικού που απασχολούν. Κάποιες μπορεί να είναι ανοιχτές και στο κοινό.

Τέλος, οι κυβερνήσεις των περισσότερων μεγάλων χωρών στηρίζουν τι θεσμό της εθνικής βιβλιοθήκης όπως για παράδειγμα η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος ή η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου στις ΗΠΑ.

1.2 Η Βιβλιοθήκη στην Ελλάδα

Η πρώτη ελληνική βιβλιοθήκη ιδρύθηκε από τον Πεισίστρατο τον 6ο π.Χ. αιώνα, ήταν δημόσια και περιλάμβανε μεταξύ άλλων τα ομηρικά έπη Ιλιάδα και Οδύσσεια, των οποίων η καταγραφή είχε τελειώσει το 560 π.Χ. Τη βιβλιοθήκη αυτή άρπαξε ο Ξέρξης και τη μετέφερε στην Περσία, όπου και παρέμεινε μέχρι την επιστροφή της στους Αθηναίους από το Σέλευκο το Νικάτορα. Κατά το Στράβωνα, ο Αριστοτέλης είναι ο πρώτος ιδιώτης που συστηματικά συγκέντρωσε βιβλία με σκοπό το σχηματισμό βιβλιοθήκης. Άλλη μεγάλη ελληνική βιβλιοθήκη της αρχαιότητας ήταν εκείνη της Περγάμου, που ιδρύθηκε τον 2ο π.Χ. αιώνα από τον Άτταλο Α' ή το γιο του Ευμένη Β'. Σύμφωνα με τον Πλούταρχο, η βιβλιοθήκη περιείχε ήδη 200.000 τόμους όταν ο Αντώνιος τη μετέφερε στην Αλεξάνδρεια και την πρόσφερε στην Κλεοπάτρα.

Οι βυζαντινές βιβλιοθήκες διακρίνονται σε αυτοκρατορικές, μοναστηριακές, ιδιωτικές και πατριαρχικές. Ο Μέγας Κωνσταντίνος ίδρυσε μια σπουδαία βιβλιοθήκη στο Βυζάντιο, η οποία εμπλουτιζόταν συνέχεια από τους διαδόχους του. Το 1204, με την κατάληψη της

Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους, σημειώθηκαν σημαντικές καταστροφές και αρπαγές στις βιβλιοθήκες, που ολοκληρώθηκαν το 1453, κατά την άλωση της Πόλης από τους Τούρκους. Οι λόγιοι της διασποράς έσωσαν πολλά χειρόγραφα, που τυπώθηκαν αργότερα στην Ευρώπη, ενώ σημαντικά ελληνικά, εκκλησιαστικά και κλασικά βιβλία διασώθηκαν στις βιβλιοθήκες των μοναστηριών κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας.

Οι πρώτες σκέψεις για τη δημιουργία Εθνικής Βιβλιοθήκης στην Ελλάδα έγιναν από τον Ελβετό φιλέλληνα Ιωάννη-Ιάκωβο Μάγερ το 1824. Ο Ιωάννης Καποδίστριας ίδρυσε το 1829 στην Αίγινα την “Αποθήκη Βιβλίων” όπου στεγάστηκε στο Ορφανοτροφείο του νησιού και η λειτουργία της ανατέθηκε στον Ανδρέα Μουστοξύδη, πρόεδρο της επιτροπής του Ορφανοτροφείου. Το 1832, με διάταγμα η βιβλιοθήκη ονομάστηκε Δημόσια και ορίστηκε διευθυντής της ο Γεώργιος Γεννάδιος. Το 1834 μεταφέρθηκε στην καινούργια πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους, την Αθήνα, έχοντας περίπου 8 χιλιάδες τόμους. Το 1842 η βιβλιοθήκη, που είχε ήδη 15 χιλιάδες τόμους, ενώθηκε τοπικά και διοικητικά με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αθηνών, που είχε ιδρυθεί το 1838, και μεταφέρθηκε στο κτήριο του Πανεπιστημίου. Με βασιλικό διάταγμα του 1867 οι δύο βιβλιοθήκες συγχωνεύτηκαν σε μία, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας. Από το 1903 η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος στεγάζεται στο εμβληματικό Βαλλιάνειο Μέγαρο επί της οδού Πανεπιστημίου στην Αθήνα

Το 2017 η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος μετεγκαταστάθηκε στο νέο της κτήριο στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), ένα έργο, το οποίο φέρει την υπογραφή του διεθνούς φήμης αρχιτέκτονα Renzo Piano. Οι εγκαταστάσεις της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος αγγίζουν τα 22.000 τ.μ., παρέχοντας κατάλληλες συνθήκες και σύγχρονες υποδομές για τη συγκέντρωση, διαφύλαξη, συντήρηση, ψηφιοποίηση και ανάδειξη των συλλογών της. Ως εθνικός θεματοφύλακας της γραπτής πνευματικής παρακαταθήκης των Ελλήνων, η ΕΒΕ παρέχει πρόσβαση στην πλειοψηφία της ελληνικής εκδοτικής παραγωγής, σε χειρόγραφα, παλαιύτα, ιστορικά αρχεία, καθώς και σε περιοδικά και εφημερίδες.

Η Γενική Συλλογή της Εθνικής Βιβλιοθήκης περιλαμβάνει βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, χάρτες, μικροφίλμ και ψηφιακά τεκμήρια, τα οποία καλύπτουν όλο το επιστημονικό και γνωστικό φάσμα και εκτείνονται χρονικά από τον 17ο μέχρι και τον 21ο αιώνα. Η Συλλογή Βιβλίων περιλαμβάνει περίπου 570.000 τίτλους και η συλλογή της εμπλουτίζεται συνεχώς μέσω δωρεών, αγορών και της προσθήκης όλων των εκδοτικών προϊόντων της ελληνικής επικράτειας. Η Συλλογή Περιοδικών περιλαμβάνει τίτλους που εκδίδονται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η Συλλογή Εφημερίδων περίπου 3.500 ξενόγλωσσους και ελληνόγλωσσους τίτλους, ενώ διαθέτει και πολλά από τα φύλλα του προεπαναστατικού τύπου της ελληνικής διασποράς. Η παλαιότερη έντυπη εφημερίδα της Συλλογής είναι ο Ελληνικός Τηλέγραφος. Οι Ειδικές Συλλογές της ΕΒΕ περιλαμβάνουν υλικό, το οποίο λόγω της ιδιαιτερότητάς του διατηρείται και φυλάσσεται στο Τμήμα Χειρογράφων, Αρχείων και Ειδικών Συλλογών. Η Συλλογή Χειρογράφων περιλαμβάνει τεκμήρια που χρονολογούνται από τον 9ο έως τον 20ό αι., μεταξύ των οποίων παλίμψηστοι κώδικες και χειρόγραφα που διασώζουν όλα τα είδη γραφής στην εξέλιξή τους. Διαθέτει επίσης, μία σημαντική συλλογή σπάνιου έντυπου υλικού. Πρόκειται για βιβλία, φυλλάδια και μονόφυλλα, τυπωμένα από τον 15ο έως και τον 20ό αιώνα, που ξεχωρίζουν είτε λόγω της παλαιότητας και της σπανιότητάς τους είτε λόγω της ιδιαίτερης ιστορικής και

καλλιτεχνικής τους αξίας. Η Συλλογή Παπύρων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος αποτελείται από τεκμήρια που χρονολογούνται από τον 3ο αιώνα π.Χ. έως τον 6ο αιώνα μ.Χ. και η Συλλογή χαρτών περιλαμβάνει ποικίλου ενδιαφέροντος χάρτες. Όλα τα ανωτέρω αποτελούν μοναδικά τεκμήρια του ελληνικού πολιτισμού.

Οι μεγαλύτερες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα (κατά χρονολογική σειρά ίδρυσής τους) είναι οι ακόλουθες:

1828	Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας
1836	Δημοτική Βιβλιοθήκη της Αθήνας
1836	Δημοτική Βιβλιοθήκη του Πειραιά
1845	Βιβλιοθήκη της Βουλής
1846	Βιβλιοθήκη της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής
1865	Βιβλιοθήκη του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός
1882	Βιβλιοθήκη της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας
1914	Βιβλιοθήκη της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών
1919	Βιβλιοθήκη της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας
1921	Γεννάδειος Βιβλιοθήκη
1926	Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Αθηνών
1939	Βιβλιοθήκη του Εθνικού Θεάτρου
1945	Βιβλιοθήκη του Βρετανικού Συμβουλίου
1947	Αμερικανική Βιβλιοθήκη της Αμερικανικής Ένωσης
1954	Βιβλιοθήκη της Εθνικής Πινακοθήκης
1959	Βιβλιοθήκη του Γερμανικού Ινστιτούτου Γκέτε
1978	Δημοτική Βιβλιοθήκη Αγίου Θωμά

Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν μικρότερες βιβλιοθήκες, που είναι κυρίως δημοτικές ή κοινοτικές και ανήκουν στο Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών ή στο Υπουργείο Εσωτερικών.

1.3 Η δημιουργία, η οργάνωση και η λειτουργία μιας Βιβλιοθήκης

Η σημασία της βιβλιοθήκης είναι μεγάλη. Μία βιβλιοθήκη παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται. Παλιά, μέχρι τα πρώτα χρόνια του εικοστού αιώνα, η βιβλιοθήκη αντιμετωπιζόταν μόνο ως κτήριο προορισμένο να καλύπτει την ανάγκη του κόσμου να βρίσκει αμέσως και εύκολα στοιχεία και πληροφορίες πάνω σε κάποιο θέμα και εννοείται πως δεν πρέπει να παραγνωριστεί αυτή η βασική λειτουργία της, καθώς με στόχο αυτή δημιουργήθηκαν και πρόσφεραν σημαντικές υπηρεσίες στους λαούς οι μεγαλύτερες βιβλιοθήκες του κόσμου.

Σήμερα όμως, η κατασκευή μιας καινούριας βιβλιοθήκης εξετάζεται μέσα από ένα άλλο πρίσμα. Μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο περάσαμε σιγά σιγά από τις μεγάλες βιβλιοθήκες-μουσεία στις μικρότερες, πιο λειτουργικές και ζωντανές βιβλιοθήκες-πολιτιστικά κέντρα.

Βασικό στοιχείο στην κατασκευή μιας νέας βιβλιοθήκης είναι το κομμάτι του πληθυσμού στο οποίο αυτή πρόκειται να απευθυνθεί. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, κάθε βιβλιοθήκη έχει ένα διαφοροποιημένο σκοπό όσον αφορά τους μελλοντικούς χρήστες της. Μία εθνική βιβλιοθήκη έχει ως σκοπό τη συγκέντρωση και τη διαφύλαξη της πνευματικής κληρονομιάς ενός τόπου, άρα πρέπει να ενταχθεί στην πρωτεύουσα της χώρας, όπου συνήθως βρίσκεται συγκεντρωμένο το μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού, έτσι ώστε να ανταποκριθεί σωστά στο σκοπό της. Μία παιδική βιβλιοθήκη απευθύνεται σε πολύ νεαρά άτομα, άρα πρέπει να έχει την κατάλληλη διαρρύθμιση και αισθητική, ώστε τραβήξει το ενδιαφέρον των παιδιών. Μια σχολική ή πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη απευθύνεται σε ανθρώπους που η εύρεσης πληροφοριών είναι σημαντικό κομμάτι της εκπαίδευσης τους και γι' αυτό το λόγο πρέπει να είναι εφοδιασμένη με ικανό αριθμό πληροφοριακών βιβλίων και άλλων υλικών. Μία δημόσια-λαϊκή βιβλιοθήκη απευθύνεται κυρίως στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού το οποίο, κατά πάσα πιθανότητα δεν έχει κάποια ιδιαίτερη επαφή με το βιβλίο. Τέτοιου είδους βιβλιοθήκη πρέπει να υπάρχει σε κάθε πόλη καθώς ο βασικός της λόγος ύπαρξης είναι η διάδοση της σημαντικότητας των βιβλίων στους κατοίκους. Τέλος, μία ειδική βιβλιοθήκη απευθύνεται σε ένα ειδικό κοινό και πρέπει να είναι εφοδιασμένη με πλούσια συλλογή βιβλίων πάνω σε συγκεκριμένο θέμα. Τέτοιες βιβλιοθήκες είναι απαραίτητο να υπάρχουν σε επιστημονικούς οργανισμούς, μεγάλες επιχειρήσεις, νοσοκομεία και ερευνητικά κέντρα.

Σίγουρα, πρωταρχικό ρόλο παίζει και ο οικονομικός παράγοντας. Σε κάθε κατασκευή πρέπει να αποφεύγεται κάθε περιττή δαπάνη, ενώ παράλληλα πρέπει να εξυπηρετούνται πιστά και σίγουρα τόσο η ασφάλεια του κτηρίου όσο και οι υπηρεσίες που αυτό προσφέρει με τη λειτουργία του.

Η πρώτη και βασική λειτουργία μιας βιβλιοθήκης είναι η συλλογή και στη συνέχεια ο συνεχής εμπλουτισμός του υλικού της. Η επιτυχημένη συγκρότηση της συλλογής αυτής

βασίζεται στη σωστή επιλογή. Βοηθήματα για την επιλογή του υλικού μιας βιβλιοθήκης αποτελούν οι βιβλιογραφίες, οι βιβλιοκατάλογοι των εκδοτικών οίκων, διάφορα βιβλιογραφικά δελτία και βιβλιοκρισίες καθώς και συνεχείς επαφές με βιβλιοπωλεία και άλλες βιβλιοθήκες. Φυσικά, αντίστοιχα βοηθήματα υπάρχουν και για τα άλλα υλικά που συγκροτούν τη συλλογή μιας βιβλιοθήκης, έντυπα και μη. Τέλος, σημαντικό ρόλο στην επιλογή και τελικά στην αγορά του υλικού παίζει φυσικά η οικονομική επιφάνεια κάθε βιβλιοθήκης, ανάλογα με την οποία προγραμματίζονται οι αγορές της.

Για τις παραγγελίες των βιβλίων πρέπει να τηρείται συστηματικό αρχείο, κατά προτίμηση αποτελούμενο από δελτία που περιέχουν τα βασικά στοιχεία του κάθε βιβλίου. Αντίστοιχο αρχείο πρέπει να τηρείται κατά την παραλαβή των παραγγελθέντων βιβλίων, το λεγόμενο βιβλίο εισαγωγής. Τότε, κάθε βιβλίο που μπαίνει στη βιβλιοθήκη παίρνει έναν μοναδικό αριθμό, τον αύξοντα αριθμό εισαγωγής, σφραγίζεται με τη σφραγίδα της βιβλιοθήκης και ακολουθεί η διαδικασία της ταξινόμησης και της καταλογογράφησης του.

Η ταξινόμηση του υλικού είναι ίσως η βασικότερη εργασία του βιβλιοθηκονόμου. Η σημαντικότητα της είναι τεράστια για το χρήστη της βιβλιοθήκης. Μετά την ταξινόμηση ακολουθεί η καταλογογράφηση, κατά την οποία συντάσσονται τα δελτία του καταλόγου της βιβλιοθήκης σύμφωνα με κωδικοποιημένους κανόνες, που αρχίζουν από την επιλογή της πατρότητας μιας έκδοσης και προχωρούν στην καταγραφή των βασικών βιβλιογραφικών στοιχείων της κατά μια μία ορισμένη φόρμα. Ο δελτιοκατάλογος μιας βιβλιοθήκης αποτελεί ένα βασικό έπιπλο και ένα πολύ χρήσιμο εξάρτημά της, που τοποθετείται σε κεντρικό σημείο της εισόδου.

Τα βιβλία τοποθετούνται με τη σειρά σε ειδικές βιβλιοθήκες και ράφια τα οποία λέγονται και βιβλιοθέσια ή βιβλιοστάσια. Τα ράφια αυτά, κατασκευάζονται σύμφωνα με ορισμένα πρότυπα: μέγιστο άνοιγμα ενενήντα εκατοστά, κατά προτίμηση κινητά, ώστε να εξασφαλίζεται όσο το δυνατό καλύτερη εκμετάλλευση του χώρου, και με ορισμένο πλάτος, συνήθως είκοσι εκατοστά, πάλι για λόγους χωρητικότητας. Το ύψος του πρώτου ραφίου πρέπει να είναι τουλάχιστον δέκα εκατοστά από το έδαφος, ενώ το συνολικό ύψος του επίπλου δεν πρέπει να ξεπερνά τα εκατόν ογδόντα εκατοστά, εκτός αν αυτό επιβάλλουν λόγοι ποσότητας και όγκου βιβλίων στη βιβλιοθήκη. Επίσης, τα σύγχρονα ράφια είναι ανοιχτά στην πρόσοψη, προτιμώντας τα κλειστά, όπως συνηθιζόταν παλιά, ράφια μόνο για σπάνια βιβλία. Σαφώς, όπως τα βιβλία έτσι και τα υπόλοιπα υλικά μιας βιβλιοθήκης πρέπει να έχουν την κατάλληλη αποθήκευση. Τα περιοδικά, οι εφημερίδες και οι χάρτες απαιτούν ράφια μεγαλύτερων διαστάσεων, ενώ οι δίσκοι, οι κασέτες, οι ταινίες και άλλα σύγχρονα μέσα αποθήκευσης απαιτούν κι αυτά ανάλογες κατασκευές για σωστή αποθήκευση.

Επίσης, μία βιβλιοθήκη λειτουργεί συνήθως και ως δανειστική. Γι' αυτό αυτή πρέπει να υπάρχει μία υποδομή κι ένας μηχανισμός δανεισμού ικανός να εξυπηρετεί τις ανάγκες όλων. Για τα βιβλία που δε δανείζονται πρέπει να έχει προβλεφθεί η δυνατότητα παροχής φωτοαντιγράφων. Τέλος, οι παροχές προς τους χρήστες πρέπει να πραγματοποιούνται με υπευθυνότητα, σεβασμό και μεγάλη προσοχή. Το προσωπικό μιας βιβλιοθήκης αποτελείται κυρίως από βιβλιοθηκονόμους καθώς και από βοηθητικό προσωπικό. Ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων εξαρτάται από το μέγεθος και από το είδος της βιβλιοθήκης. Διοικείται από διευθυντή ή, ανάλογα με το είδος της, από κάποιον βιβλιοθηκάριο, διευθυντή σχολείου κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 Σχολική βιβλιοθήκη

Η βιβλιοθήκη η οποία λειτουργεί μέσα σε ένα σχολείο αποτελεί την καρδιά του. Η σχολική βιβλιοθήκη αποτελεί αναπόσπαστο μέσο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, προωθεί τη μάθηση και μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην εξέλιξη της εκπαιδευτικής πράξης, εφόσον αποτελεί χώρο ενθάρρυνσης της έρευνας και επίλυσης προβλημάτων. Ταυτόχρονα υποστηρίζει και προωθεί την κριτική σκέψη από τα πρώτα στάδια της αναζήτησης και της αξιολόγησης των δεδομένων έως την επιλογή της εκάστοτε κατάλληλης πληροφορίας.

Ιστορικά, η αρχή των σχολικών βιβλιοθηκών έγινε από τις δημόσιες βιβλιοθήκες, οι οποίες δημιουργούσαν ειδικούς χώρους για παιδιά. Έτσι δημιουργήθηκε η ιδέα των βιβλιοθηκών μέσα στα σχολεία. Η υλοποίηση της ιδέας αυτής, ξεκίνησε στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τις αρχές του 19ου αιώνα. Τέτοιου είδους βιβλιοθήκες, εμφανίζονται ακόμη και από τον 8ο αιώνα, σε επισκοπικά σχολεία. Παρόλα αυτά όμως, πιο ρεαλιστικό θα πρέπει να θεωρηθεί, τουλάχιστον με τη σημερινή τους έννοια, το ξεκίνημα τους στις αρχές του 20ου αιώνα.

Η σχολική βιβλιοθήκη απέκτησε ένα ισχυρό ρόλο στο σχολείο, σε βαθμό που να μη νοείται σχολείο χωρίς βιβλιοθήκη, και αυτό οφείλεται στη στρόφη της εκπαίδευσης από το μοναδικό σχολικό εγχειρίδιο, προς μια κατεύθυνση με πολλά καινούρια μέσα που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία. Η σύγχρονη εκπαίδευση όμως, δεν επηρεάζεται μόνο από τις τακτικές μάθησης που επικρατούν σε κάθε εποχή. Επηρεάζεται ταυτόχρονα και από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν, καθώς και από το είδος του υλικού που καλείται να χρησιμοποιήσει για να διδάξει.

Σύμφωνα με μία έρευνα της ALA, οι δημόσιες βιβλιοθήκες έχουν την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα πολιτών από ποτέ, καθώς προσφέρουν δωρεάν υλικό για ανάγνωση και έρευνα. Φαίνεται επίσης, πως η χρησιμότητα και η αξία των σχολικών βιβλιοθηκών όλο και μεγαλώνει, αφού παρέχουν συνεχόμενη πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς και μαθητές διευκολύνοντας τη καθημερινότητά τους. Τέλος, από την ίδια έρευνα προκύπτει πως όσο πιο ανίσχυρη οικονομικά είναι μία περιοχή, τόσο μεγαλύτερη ήταν η μείωση των σχολικών βιβλιοθηκών.

Η έννοια και η γενικότερη εικόνα η οποία αποδίδεται σε μια σχολική βιβλιοθήκη, διαφέρει ανάλογα με την εποχή και ανάλογα με τη γεωγραφική τοποθέτηση της εκάστοτε βιβλιοθήκης. Η αξία που αποδίδεται σε μια σχολική βιβλιοθήκη μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τον τόπο ή την χώρα. Κάποιες βιβλιοθήκες ονομάζονται «σχολικές» μόνο κατ' ευφημισμό, αφού ούτε το μέγεθός τους, ούτε η οργάνωσή τους, ούτε οι εγκαταστάσεις τους, ούτε ακόμη και η συλλογή ανταποκρίνεται στο όνομά τους.

Γενικά, μια σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να καλύπτει τους εξής σκοπούς :

- Να διαθέτει πλούσιο υλικό για ελεύθερη ανάγνωση.
- Να συμμετέχει στη δημιουργία του σχολικού προγράμματος και να συνεργάζεται με το διδακτικό προσωπικό.
- Να απευθύνεται και να εξυπηρετεί όλους τους μαθητές χωρίς διακρίσεις.
- Να παρέχει ένα αναγνωστικό πρόγραμμα διαπαιδαγώγησης και διαμόρφωσης των ικανοτήτων των μαθητών, ανάλογο προς την προσληπτικότητα και έφεση για μάθηση του καθενός
- Να αναπτύσσει την προσωπικότητα του παιδιού ως προς τις εκδηλώσεις του, της ευθύνης απέναντι στα κοινά πράγματα της κοινής ιδιοκτησίας, της αναγνώρισης των δικαιωμάτων του άλλου και να δημιουργεί προϋποθέσεις για τη δημιουργία και αντίληψη των βασικών δημοκρατικών αρχών.
- Να διαθέτει υλικό που μπορεί να χειρισθεί και να καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις ενός απαιτητικού εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Να διδάσκει στους μαθητές τον τρόπο λειτουργίας μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης και τα συστήματά της, ώστε να είναι σε θέση να τη χρησιμοποιούν και να μπορούν να βρίσκουν μόνοι τους αυτό που ζητούν.
- Να προμηθεύει στο διδακτικό προσωπικό κατάλληλο υλικό και να λύνει τα πιθανά αναφυόμενα προβλήματα στην εκπαιδευτική του δουλειά.

Τα πέντε βασικά σημεία στα οποία πρέπει να εστιάζει μια σχολική βιβλιοθήκη, σύμφωνα με την Barbara K. Stripling - πρόεδρο της American Library Association (ALA) – είναι:

- **Κουλτούρα της παιδείας:** παραδοσιακά οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι έχουν δημιουργήσει σε όλο τον κόσμο μια κουλτούρα μόρφωσης. Παρέχουν εξατομικευμένες συμβουλές ανάγνωσης και αναπτύσσουν συλλογές υψηλής ποιότητας. Οι συλλογές αυτές ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών και του προγράμματος μαθημάτων του κάθε σχολείου και συμβάλουν στην ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας. Πλέον οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι αναπτύσσουν προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων κριτικής σκέψης η οποία παρέχει τη δυνατότητα στους νέους ανθρώπους να κατανοούν το κείμενο που διαβάζουν σε οπουδήποτε μορφή κι αν είναι αυτό και παράλληλα να μπορούν να γίνονται παραγωγοί και κοινωνοί ιδεών και όχι απλώς καταναλωτές πληροφοριών.

- **Κουλτούρα της έρευνας.** Η αποστολή της σχολικής βιβλιοθήκης είναι να δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές να μπορούν να μαθαίνουν αυτόνομα και να χειρίζονται τις πληροφορίες σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Να εξοπλίζονται με δεξιότητες ουσιαστικής κριτικής σκέψης. Οι νέοι άνθρωποι μαθαίνουν μέσω της έρευνας, με τη δυνατότητα να θέτουν καλές ερωτήσεις, να εξερευνούν και να οδηγούνται σε ασφαλή συμπεράσματα με βάση τα στοιχεία της έρευνάς τους. Οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι συνεργάζονται άμεσα με τους εκπαιδευτικούς για να πετύχουν τον στόχο τους.
- **Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη.** Επειδή η σχολική βιβλιοθήκη αποτελεί ένα ασφαλές μέρος για έρευνα και συνεργασία, τα νέα παιδιά αναπτύσσουν θετική προσωπική τάση για αυτοπεποίθηση, αποφασιστικότητα και τόλμη, καθώς επίσης και κοινωνικές δεξιότητες όπως την ικανότητα να είναι μέρος μιας ομάδας και να δείχνουν σεβασμό στις απόψεις όλων των μελών της.
- **Δημιουργικότητα και φαντασία.** Οι σχολικές βιβλιοθήκες προσφέρουν μια απελευθερωτική εμπειρία φαντασίας και δημιουργικότητας. Οι μαθητές πλάθουν ποικίλους χαρακτήρες στο μυαλό τους καθώς ακούν διάφορες ιστορίες. Οι νέοι άνθρωποι φαντάζονται τις δικές τους ιστορίες ή δημιουργούν παραστάσεις αυτών που έχουν ήδη μάθει και τις μοιράζονται με το περιβάλλον τους.
- **Σωστή χρήση της τεχνολογίας.** Οι σχολικοί βιβλιοθηκονόμοι διδάσκουν στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς τον τρόπο χρήσης των τελευταίων τεχνολογικών εργαλείων για προσωπική και ακαδημαϊκή μάθηση, επικοινωνία, παραγωγή και συνεργασία. Μέσα από την σχολική βιβλιοθήκη, η χρήση της τεχνολογίας γίνεται ένα φυσικό μέρος τους σχολείου και μέρος της διδασκαλίας και της διαδικασίας της μάθησης.

Στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας, όπου η τεχνολογία προσφέρει πολλές και εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης, οι σχολικές βιβλιοθήκες οφείλουν να εναρμονιστούν με τα δεδομένα της εποχής και πρέπει να αποτελέσουν κέντρα που οδηγούν στην αύξηση των μαθητικών επιτευγμάτων και ταυτόχρονα στην εστίαση των θετικών σχολικών μεταρρυθμίσεων.

2.2 Το Μανιφέστο της UNESCO

Το τμήμα Σχολικών Βιβλιοθηκών και Πληροφοριακών Κέντρων της IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) συνεργαζόμενο με την UNESCO και με άλλους φορείς, κατέληξαν στο ότι η σχολική βιβλιοθήκη είναι ο ουσιώδης συντελεστής για την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης. Το 1996 εκδόθηκε μια διακήρυξη σε σκοπό την παγκοσμιοποίηση του θεσμού των σχολικών βιβλιοθηκών βάσει συγκεκριμένων προδιαγραφών, το 1998 το μανιφέστο εγκρίθηκε από την IFLA και το 1999 επικυρώθηκε από το συμβούλιο της UNESCO.

Σύμφωνα με το μανιφέστο αυτό:

- Η σχολική βιβλιοθήκη παρέχει μαθησιακές υπηρεσίες, βιβλία και πηγές που επιτρέπουν σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να μάθουν να σκέπτονται κριτικά και να γίνουν αποτελεσματικοί χρήστες των πληροφοριών.
- Θεωρεί πως αν οι βιβλιοθηκονόμοι και οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται, τότε οι μαθητές πετυχαίνουν υψηλότερα επίπεδα μόρφωσης και επίλυσης προβλημάτων, καθώς αποκτούν και δεξιότητες πληροφορικής και επικοινωνιακής τεχνολογίας.
- Το προσωπικό της βιβλιοθήκης πρέπει να υποστηρίζει την χρήση των βιβλίων και των άλλων πληροφοριακών πηγών και στον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης και με απομακρυσμένους τρόπους.
- Σε όσους δεν μπορούν να χρησιμοποιούν το συμβατικό υλικό της βιβλιοθήκης, πρέπει να παρέχονται ειδικές υπηρεσίες και ειδικό υλικό.
- Οι υπηρεσίες των σχολικών βιβλιοθηκών πρέπει να παρέχονται ισότητα σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας ανεξάρτητα από ηλικία, φυλή, φύλο, θρησκεία, εθνικότητα, γλώσσα, επάγγελμα ή κοινωνικό status.
- Η πρόσβαση στις υπηρεσίες της και στις συλλογές της πρέπει να βασίζεται στην Διεθνή Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, και για αυτό να μην αποτελούν ζήτημα καμιάς μορφής ιδεολογικής, πολιτικής ή θρησκευτικής λογοκρισίας, ή να μην σχετίζονται με εμπορικούς εξαναγκασμούς.

Στόχοι της σχολικής βιβλιοθήκης

Η σχολική βιβλιοθήκη είναι αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι στόχοι που απαιτείται να έχει μία σχολική βιβλιοθήκη για την ανάπτυξη της παιδείας, της πληροφοριακής παιδείας, της διδασκαλίας και του πολιτισμού είναι:

- Η υποστήριξη και η ενίσχυση των εκπαιδευτικών στόχων όπως αυτά προσδιορίζονται από το σχολικό πρόγραμμα.
- Η προσφορά ευκαιριών που αφορούν την χρήση των πληροφοριών για λόγους πληροφόρησης, κατανόησης, φαντασίας και ευχαρίστησης.
- Η υποστήριξη όλων των μαθητών όσον αφορά τη μάθηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων αξιολόγησης και χρήσης των πληροφοριών ανεξάρτητα από μορφή ή μέσο.
- Η παροχή πρόσβασης σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς πηγές και ευκαιρίες οι οποίες μας κάνουν κοινωνούς σε αντιμαχόμενες ιδέες, εμπειρίες και γνώμες.

- Η ανάπτυξη και η ενίσχυση της απόλαυσης της ανάγνωσης και της μάθησης στα παιδιά, καθώς και της χρήσης της βιβλιοθήκης σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.
- Η συνεργασία με τους μαθητές, τους καθηγητές, του διοικητές και τους γονείς για την επίτευξη των στόχων του σχολείου.
- Η προώθηση της πνευματικής ελευθερίας και η πρόσβαση στις πληροφορίες είναι σημαντικοί παράγοντες για την δημιουργία υπεύθυνων πολιτών που συμμετέχουν στην δημοκρατία.
- Η οργάνωση δραστηριοτήτων και η ενθάρρυνση για κοινωνική συναίσθηση και ευαισθησία.
- Η προώθηση του διαβάσματος, των πηγών και των υπηρεσιών της σχολικής βιβλιοθήκης σε ολόκληρη της σχολική κοινότητα, αλλά ακόμη και έξω από αυτή.

Προσωπικό

Ο ρόλος του σχολικού βιβλιοθηκονόμου μπορεί να διαφέρει ελαφρά από περίπτωση σε περίπτωση γιατί εξαρτάται από τον προϋπολογισμό της βιβλιοθήκης και από την εκπαιδευτική μεθοδολογία που ακολουθεί το κάθε σχολείο. Σίγουρα όμως πρέπει να συνεργάζεται ποιοτικά με το σύνολο των μελών του προσωπικού, ενώ στην δικαιοδοσία του ανήκει ο σχεδιασμός και η διοίκηση της σχολικής βιβλιοθήκης, με την υποστήριξη των μελών της σχολικής κοινότητας και σε άμεση επαφή με την κοντινότερη βιβλιοθήκη.

Λειτουργία και διοίκηση

Για την αποτελεσματική μιας σχολικής Βιβλιοθήκης πρέπει:

- Να ορίζει ξεκάθαρα την πολιτική της, τις προσφερόμενες υπηρεσίες, τις προτεραιότητές της σε σχέση πάντα με το σχολικό πρόγραμμα.
- Οι υπηρεσίες της να είναι προσβάσιμες σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και εντός των πλαισίων της τοπικής κοινωνίας.
- Να συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς, την ανώτερη διοίκηση του σχολείου, τους διοικητές, τους γονείς, καθώς και με άλλους βιβλιοθηκονόμους και επαγγελματίες της πληροφόρησης
- Να είναι οργανωμένη σύμφωνα με τα επαγγελματικά και επιστημονικά βιβλιοθηκονομικά πρότυπα.

2.3 Οδηγίες της IFLA

Μετά την αποδοχή που είχε το Μανιφέστο των IFLA/UNESCO, η IFLA αποφάσισε να εκδώσει ειδικές οδηγίες για τις σχολικές βιβλιοθήκες, ενσωματώνοντας πολλά από αυτά που υπήρχαν στο Μανιφέστο. Κάποια από αυτά που προτείνει, είναι να δοθεί η πρέπουσα σημασία στα παρακάτω ζητήματα:

Επίπλωση και εξοπλισμός

Ο εξοπλισμός της πρέπει να έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

- Να παρέχει ασφάλεια.
- Να έχει σωστό φωτισμό.
- Τα έπιπλα της να είναι σταθερά, ανθεκτικά και λειτουργικά, αλλά και να μπορούν να εξυπηρετούν όλες τις ανάγκες των χρηστών.
- Να είναι σχεδιασμένη έτσι ώστε να μη δίνει την εντύπωση μια αυστηρής και περιοριστικής βιβλιοθήκης.
- Να μπορεί να διαθέτει οπτικοακουστικά προγράμματα, νησίδες υπολογιστών, κτλ.
- Να προσφέρει άνετη και λειτουργική πρόσβαση στις πηγές της.

Ηλεκτρονικός και οπτικοακουστικός εξοπλισμός

Η σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να είναι εξοπλισμένη με τους απαραίτητους υπολογιστές και οπτικοακουστικά μέσα και να διαθέτει :

- Νησίδες υπολογιστών με πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- Online καταλόγους δημόσιας πρόσβασης (OPACs)
- Σαρωτές (scanners)
- Εξοπλισμό για άτομα με ειδικές ανάγκες

Δείκτες αξιολόγησης και απόδοσης

Προτείνει έξι δείκτες αξιολόγησης και απόδοσης. Οι δείκτες αυτοί είναι :

- Δείκτες χρήσης
- Δείκτες πηγών
- Δείκτες ανθρώπινων πόρων
- Ποιοτικοί δείκτες
- Δείκτες κόστους
- Συγκριτικοί δείκτες

Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολικού βιβλιοθηκονόμου

Οι εκπαιδευτικοί και ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος πρέπει να συνεργάζονται έτσι ώστε να πετύχουν :

- Την ανάπτυξη, εισαγωγή και αξιολόγηση των μαθητών με βάση το σχολικό πρόγραμμα.
- Την ανάπτυξη και αξιολόγηση των μαθητών όσον αφορά τις πληροφοριακές τους δεξιότητες και την πληροφοριακή τους γνώση.
- Την ανάπτυξη πλάνων μαθημάτων.
- Την προετοιμασία και διεξαγωγή προγραμμάτων που διεξάγονται στον φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης.
- Την προετοιμασία και διεξαγωγή εκδηλώσεων και άλλων δραστηριοτήτων.
- Την ενσωμάτωση της πληροφοριακής τεχνολογίας στο αναλυτικό πρόγραμμα.
- Τον τονισμό της σημασίας της σχολικής βιβλιοθήκης στους γονείς.

Συλλογή υλικού

Αναφέρει πως πρέπει να υπάρχει μια λογική σε αριθμό συλλογή βιβλίων και για να γίνει αυτό περισσότερο κατανοητό και να μην υπάρχουν επιπλοκές, προτείνει η κάθε σχολική βιβλιοθήκη να διαθέτει ανά μαθητή δέκα βιβλία. Στην περίπτωση που το σχολείο ανήκει στην κατηγορία των μικρών σχολείων που έχουν περιορισμένο αριθμό μαθητών, τότε πρέπει να διαθέτει συνολικά τουλάχιστον 2500 σύγχρονα βιβλία και να καλύπτουν όλο το φάσμα των γνώσεων, των ηλικιών και των επιπέδων. Τουλάχιστον το 60% των βιβλίων πρέπει να αφορά το αναλυτικό διδακτικό πρόγραμμα του σχολείου και να μην ανήκουν στην κατηγορία των μυθιστορημάτων.

Δεν ξεχνά όμως να κάνει γνωστό, την σημασία που έχει να υπάρχει ένας ικανός αριθμός βιβλίων που να αφορούν την διασκέδαση των παιδιών τα οποία να αφορούν δημοφιλή μυθιστορήματα, μουσική, ταινίες και ηλεκτρονικά παιχνίδια.

2.4 Σχολικός Βιβλιοθηκονόμος

Ποιοι είναι όμως οι άνθρωποι που εργάζονται στις σχολικές βιβλιοθήκες; Συχνά, οι άνθρωποι που είναι υπεύθυνοι για τις σχολικές βιβλιοθήκες μπορεί να μη διαθέτουν κάποιο είδος εκπαίδευσης πάνω στη βιβλιοθηκονομία, και να είναι εκπαιδευτικοί, ή γονείς μαθητών ή ακόμη και μαθητές.

Ο όρος όμως «σχολικός βιβλιοθηκονόμος» (school librarian) ή «εκπαιδευτικός βιβλιοθηκονόμος» (teacher librarian) πρέπει να αποδίδεται μόνο σε άτομα που διαθέτουν τις ανάλογες γνώσεις. Η ορολογία όμως, όπως συμβαίνει με πολλά επαγγέλματα, αλλάζει εξαιτίας της τεχνολογίας και της προσαρμογής στο σήμερα. Έτσι, έχει δημιουργηθεί ένας καινούριος, σύγχρονος όρος για τον σχολικό βιβλιοθηκονόμο, ο «School library media specialists» (Ειδικός των μέσων της σχολικής βιβλιοθήκης).

Σύμφωνα και με τις οδηγίες της IFLA που αναφέρθηκαν παραπάνω ο βιβλιοθηκονόμος είναι ένα από τα βασικά κομμάτια μιας βιβλιοθήκης. Στις οδηγίες αναφέρεται με έντονο τρόπο πως «ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος είναι το επιστημονικά καταρτισμένο μέλος του προσωπικού, που είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση της σχολικής

βιβλιοθήκης, επικουρούμενου από την υποστήριξη - όπου αυτό είναι δυνατό - των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και σε συνεργασία με τη δημόσια βιβλιοθήκη».

Ο ρόλος ενός σχολικού βιβλιοθηκονόμου είναι να συμμετέχει στην δημιουργία και ανάπτυξη σχολικών δραστηριοτήτων, ώστε να προσεγγίσει όσα περισσότερα παιδιά είναι δυνατόν. Είναι αυτός που φροντίζει για τις πληροφοριακές ανάγκες εκπαιδευτικών και μαθητών, αυτός που πρέπει να ξέρει πως και με ποια κριτήρια θα επιλέξει τις πληροφορίες που απαιτούνται με βάση το πρόγραμμα του σχολείου, αλλά και να γνωρίζει πως να διανέμει κατάλληλα τις πληροφορίες.

Μπορεί να συνεισφέρει στην επίτευξη στόχων του σχολείου και γι' αυτό το λόγο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ισότιμο μέλος του εκπαιδευτικού προσωπικού ενός σχολείου και να συμμετέχει σε συναντήσεις.

Στα πλαίσια των καθηκόντων του, ο σχολικός βιβλιοθηκονόμος οφείλει σύμφωνα με την IFLA να:

- Αναλύει τις πηγές και τις πληροφοριακές ανάγκες της σχολικής κοινότητας.
- Αναπτύσσει και εφαρμόζει πολιτικές ανάπτυξης υπηρεσιών.
- Αναπτύσσει πολιτικές πρόσκτησης υλικού για τη βιβλιοθήκη.
- Καταλογογραφεί και ταξινομεί το υλικό της βιβλιοθήκης.
- Διεξάγει την εκμάθηση της χρήσης της βιβλιοθήκης.
- Διδάσκει την πληροφοριακή γνώση και τις πληροφοριακές δεξιότητες.
- Βοηθά τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς στη χρήση του υλικού της βιβλιοθήκης και της πληροφοριακής τεχνολογίας.
- Απαντάει σε πληροφοριακές ερωτήσεις.
- Προωθεί προγράμματα ανάγνωσης.
- Συμμετέχει σε δράσεις του αναλυτικού προγράμματος του σχολείου.
- Συμμετέχει στην προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση των μαθησιακών αξιολογήσεων.
- Προωθεί την αξιολόγηση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, ως μέρος της ολικής αξιολόγησης του σχολείου.
- Συνεργάζεται με εξωτερικούς φορείς (δημόσιες βιβλιοθήκες, κλπ.)
- Προετοιμάζει και εκτελεί τον προϋπολογισμό της βιβλιοθήκης.
- Σχεδιάζει τον στρατηγικό σχεδιασμό της.
- Διοικεί και εκπαιδεύει το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

2.5. Πληροφοριακή παιδεία (information literacy)

Ένας σχολικός βιβλιοθηκονόμος έχει ως παραδοσιακό ρόλο τη δημιουργία μιας συλλογής που επιτρέπει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να εντοπίζουν τις πληροφορίες που χρειάζονται κάθε φορά. Έπρεπε να μάθει στους χρήστες πώς να αναζητούν και να εντοπίζουν το υλικό αυτό μόνοι τους. Η κλασική μέθοδος χρήσης δελτιοκαταλόγων, έχει ξεπεραστεί προ πολλού. Η χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων και η αναζήτηση με λέξεις-κλειδιά, έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα και νέες προκλήσεις, διότι λόγω του μεγάλου

όγκου πληροφοριών, ανακτώνται άχρηστες πληροφορίες. Εδώ λοιπόν δημιουργείται ο σύγχρονος ρόλος του βιβλιοθηκονόμου, ο οποίος σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, οφείλουν να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν πρόσβαση στη γνώση και για να γίνει πιο κατανοητό, ο κύριος ρόλος του βιβλιοθηκονόμου πλέον είναι να καταστήσει τους μαθητές πληροφοριακά γραμματισμένους (information literate).

Ο όρος πληροφοριακή παιδεία (information literacy) συναντάται ως καθοδήγηση βιβλιοθήκης (library orientation), βιβλιογραφικές οδηγίες (bibliographic instruction), εκπαίδευση χρηστών (user education) ή εκπαίδευση πληροφοριακών δεξιοτήτων (information skills training). Αυτοί οι όροι είναι σχετικοί και συμπληρωματικοί και κάθε ένας από αυτούς μπορεί να έχει μια ελαφρώς διαφορετική διάσταση.

Η American Library Association, αναφέρει πως με τον όρο «Πληροφοριακή παιδεία» αναφερόμαστε σε ένα σύνολο ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται έτσι ώστε ένα μεμονωμένο άτομο να «αναγνωρίζει πότε χρειάζεται μια πληροφορία και να μπορεί να έχει τη δυνατότητα να την εντοπίζει, να την αξιολογεί και να τη χρησιμοποιεί αποτελεσματικά».

Η πληροφοριακή παιδεία εξελίσσεται σε μια όλο και πιο σημαντική δεξιότητα, ιδιαίτερα στο σύγχρονο περιβάλλον της επικράτησης της τεχνολογίας σε όλα τα επίπεδα της ζωής. Η συνεχής αύξηση των πληροφοριακών απαιτήσεων από όλους τους χρήστες, απαιτεί την απόκτηση κριτικών ικανοτήτων που να οδηγούν εκμάθηση δεξιοτήτων αποτελεσματικής αξιολόγησης και κατάλληλης χρήση όλων των πηγών. Οι σχολικές βιβλιοθήκες παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη αυτών.

Η πληροφοριακή παιδεία αποτελεί τη βάση της δια βίου μάθησης. Όσον αφορά τους μαθητές, η American Association of School Libraries (AASL) σε συνεργασία με την Association for Educational Communications and Technology, συνεργάστηκαν για τη δημιουργία προτύπων, σχεδιασμένων για να εφαρμοστούν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των σχολικών βιβλιοθηκών, και αφορούν την εφαρμογή προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας για μαθητές. Τα ξεχωρίζει σε τρεις κατηγορίες που αποτελούνται από εννέα πρότυπα και συνολικά δεκατρείς δείκτες.

1η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Πληροφοριακή παιδεία

Πρότυπο 1-1: Ο πληροφοριακά γραμματισμένος μαθητής είναι σε θέση να έχει πρόσβαση στην πληροφορία αποτελεσματικά, όπως φαίνεται από τους παρακάτω δείκτες :

- Δείκτης 1. Αναγνωρίζει την ανάγκη των πληροφοριών.
- Δείκτης 2. Αναγνωρίζει πως η έγκυρη πληροφορία είναι η βάση για σωστή λήψη αποφάσεων.
- Δείκτης 3. Θέτει ερωτήσεις βάση των πληροφοριακών αναγκών του.
- Δείκτης 4. Αναγνωρίζει ποικίλες πηγές πληροφοριών,.
- Δείκτης 5. Αναπτύσσει και χρησιμοποιεί πετυχημένες στρατηγικές εντοπισμού πληροφοριών.

Πρότυπο 1-2: Ο πληροφοριακά γραμματισμένος μαθητής αξιολογεί κριτικά και επαρκώς την πληροφορία με βάση τους παρακάτω δείκτες :

- Δείκτης 1. Καθορίζει την εγκυρότητα και την σχετικότητα τους
- Δείκτης 2. Διακρίνει μεταξύ γεγονότων, απόψεων και γνώμων.
- Δείκτης 3. Αναγνωρίζει μη έγκυρες και παραπλανητικές πληροφορίες.
- Δείκτης 4. Επιλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες για το πρόβλημα ή το ερώτημα που έχει.

Πρότυπο 1-3: Χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αποτελεσματικά και δημιουργικά, με βάση τους παρακάτω δείκτες :

- Δείκτης 1. Οργανώνει την πληροφορία ώστε να μπορεί να την εφαρμόσει στην εργασία του.
- Δείκτης 2. Ενσωματώνει τις νέες πληροφορίες σε μια νέα γνωσιακή βάση.
- Δείκτης 3. Εφαρμόζει τις πληροφορίες με κριτική σκέψη και την επίλυση του προβλήματός του.

2η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Ανεξάρτητη μάθηση

Πρότυπο 2-1 : Ο μαθητής που κατέχει τα εργαλεία της ανεξάρτητης μάθησης, περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες:

- Δείκτης 1. Αναζητά ποικίλες πληροφορίες για την προσωπική του ευχαρίστηση, όπως για το επαγγελματικό του μέλλον, τα προσωπικά του κοινωνικά ενδιαφέροντα, για θέματα υγείας, αλλά και για διασκέδαση.
- Δείκτης 2. Σχεδιάζει, αναπτύσσει και αξιολογεί τις πληροφορίες που εντοπίζει και βρίσκει λύση στο πρόβλημα που τον απασχολεί.

Πρότυπο 2-2 : Ο μαθητής αξιολογεί την βιβλιογραφία και άλλες δημιουργικές εκφάνσεις των πληροφοριών, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες:

- Δείκτης 1. Είναι αυτάρκης αναγνώστης, όχι επειδή του επιβάλλεται, αλλά επειδή το θέλει ο ίδιος του.
- Δείκτης 2. Κατανοεί δημιουργικά τις πληροφορίες σε όποια μορφή και αν τις εντοπίσει.
- Δείκτης 3. Παράγει δημιουργικά αποτελέσματα σε ποικίλες μορφές.

Πρότυπο 2-3 : Προσπαθεί πάντα για τον εντοπισμό των καταλληλότερων πληροφοριών και για την ποιοτικότερη παραγωγή γνώσης, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες:

- Δείκτης 1. Αποτιμά την ποιότητα της διαδικασίας και της παραγωγής της προσωπικής του αναζήτησης πληροφοριών.
- Δείκτης 2. Επινόει στρατηγικές που μπορούν να αναθεωρήσουν, να βελτιώσουν και να επικαιροποιήσουν των γνώση που έχει ήδη αποκτήσει.

3η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ : Κοινωνική υπευθυνότητα

Πρότυπο 3-1 : Ο μαθητής που συνεισφέρει θετικά στην μάθηση και την κοινωνία είναι πληροφοριακά γραμματισμένος και αναγνωρίζει την αξία των πληροφοριών στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες:

- Δείκτης 1. Αναζητά πληροφορίες από διαφορετικές πηγές, επιστημονικούς τομείς και πολιτισμούς.
- Δείκτης 2. Εκτιμά το αξία της ισότιμης πρόσβασης στην πληροφορία.

Πρότυπο 3-2 : Χρησιμοποιεί με ηθικό τρόπο τις πληροφορίες και την τεχνολογία, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Σέβεται τις αρχές της πνευματικής ελευθερίας.
- Δείκτης 2. Σέβεται τα πνευματικά δικαιώματα.
- Δείκτης 3. Χρησιμοποιεί την τεχνολογία με υπευθυνότητα.

Πρότυπο 3-3 : Συμμετέχει αποτελεσματικά σε ομάδες με στόχο την παραγωγή πληροφοριών, όπως περιγράφεται από τους παρακάτω δείκτες.

- Δείκτης 1. Μοιράζεται την γνώση και τις πληροφορίες με τους άλλους. 30
- Δείκτης 2. Σέβεται τις ιδέες των άλλων, καθώς και τον χαρακτήρα τους και την συνεισφορά τους στην κάθε συνεργασία.
- Δείκτης 3. Όταν συνεργάζεται για την αναζήτηση πληροφοριών και την επίλυση προβλημάτων, σέβεται τις ιδέες των άλλων και όταν έρχεται σε προσωπική επαφή μαζί τους και μέσω της τεχνολογίας.
- Δείκτης 4. Συνεργάζεται με τους άλλους και με προσωπική επαφή και μέσω της τεχνολογίας, για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση πληροφοριών και λύσεων.

2.6 Σχολικές Βιβλιοθήκες και εκπαιδευτική επιτυχία

Από τις έως τώρα αναφορές, γίνεται γνωστό ότι όλοι οι μεγάλοι οργανισμοί σαν την UNESCO και την IFLA θεωρούν τεράστιας σημασίας την ένταξη την σχολικών βιβλιοθηκών οργανικά όταν γίνεται με τον σωστό τρόπο. Επίσης, έπειτα από έρευνες που έχουν γίνει στις Ηνωμένες Πολιτείες επιβεβαιώνονται όλα αυτά τα πρότυπα καθώς προκύπτει πως ανάλογα με την ποιότητα των σχολικών βιβλιοθηκών οι επιδόσεις των μαθητών έχουν αύξηση ακόμη και σε εθνικούς διαγωνισμούς. Επίσης, προκύπτει πως όσα σχολεία διαθέτουν βιβλιοθήκες που απαρτίζονται από επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους, οι μαθητές τους καταφέρνουν να έχουν καλύτερη επίδοση αλλά ακόμα να ανακαλύψουν και να αναπτύξουν δεξιότητες ανεξάρτητης και αυτόνομης μάθησης για το υπόλοιπο της ζωής τους.

Υπάρχουν οι παρακάτω τέσσερις παράγοντες που παίζουν ουσιαστικό ρόλο στον χαρακτήρισμό μιας σχολικής βιβλιοθήκης ως καλής και ποιοτικής:

- Το **επίπεδο ανάπτυξης της βιβλιοθήκης**. Όσο μεγαλύτερη συλλογή έντυπου ή ηλεκτρονικού υλικού έχει, όσο μεγαλύτερη χρηματοδότηση έχει, όσο περισσότερους επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους διαθέτει, τόσο περισσότερο οι μαθητές του αντίστοιχου σχολείου τείνουν να πετυχαίνουν μεγαλύτερη βαθμολογία στους εθνικούς μαθητικούς διαγωνισμούς.
- **Ηγετικό προφίλ**. Δραστηριότητες που αναβαθμίζουν τα ηγετικά προφίλ της βιβλιοθήκης μπορεί να είναι οι τακτικές συναντήσεις με τον διευθυντή του σχολείου, η παρακολούθηση και η συμμετοχή στις συναντήσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού, η εφαρμογή των προτύπων και των στόχων του σχολικού προγράμματος, και τέλος η ανταλλαγή απόψεων με άλλους συναδέλφους.
- **Συνεργασία και προώθηση δραστηριοτήτων πληροφοριακής παιδείας** (information literacy). Όταν μια βιβλιοθήκη μπορεί να παρουσιάζει ηγετικές πρωτοβουλίες στην καθημερινή δράση του σχολείου, μπορεί να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον συνεργασίας μεταξύ της βιβλιοθήκης και του διδακτικού προσωπικού. Έτσι πετυχαίνει την ανάπτυξη της φιλιανγνωσίας και την εκμάθηση δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στους μαθητές.
- Η **έκταση χρήσης και εφαρμογής των νέων τεχνολογιών και των δικτύων υπολογιστών**, μπορούν να οδηγήσουν το πρόγραμμα της βιβλιοθήκης και πέρα από τους τοίχους της, σε αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, γραφεία, ακόμη και στα σπίτια τους.

2.7 Ενώσεις Σχολικών Βιβλιοθηκών

Οι διεθνής και εθνικές ενώσεις, αλλά και οι σύλλογοι βιβλιοθηκονόμων και σχολικών βιβλιοθηκών που δραστηριοποιούνται στο τομέα αυτό, προσφέρουν σημαντικό έργο, όσον αφορά την επιστημονική έρευνα και την υποστήριξη των επαγγελματικών δικαιωμάτων των βιβλιοθηκονόμων.

Στην χώρα μας δεν υπάρχει παρόμοια αυτόνομη ένωση. Κρίθηκε πως είναι προτιμότερο, καθώς η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα, μια τέτοια οργανωμένη ομάδα να αποτελεί μέρος της Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ) και στο πλαίσιο αυτό, λειτουργεί η «Επιτροπή Σχολικών Βιβλιοθηκών».

Μερικές σημαντικές διεθνής αλλά και εθνικές ενώσεις που ασχολούνται με θέματα που αφορούν τις σχολικές βιβλιοθήκες είναι:

IASL (International Association of School Librarianship)

Ιδρύθηκε το 1971 με στόχο την προώθηση του έργου των σχολικών βιβλιοθηκών σε όλες τις χώρες του κόσμου και ταυτόχρονα να παρέχει ένα διεθνές φόρουμ για όλους όσους ενδιαφέρονται για θέματα που αφορούν το αντικείμενό της.

IFLA-School Libraries Section7

Πρόκειται για ένα ειδικό τμήμα της IFLA που ασχολείται αποκλειστικά με την βελτίωση και την ανάπτυξη των σχολικών βιβλιοθηκών και των πληροφοριακών κέντρων σε διεθνές επίπεδο.

CISSL (Center for International Scholarship in School Libraries)

Είναι ένας διεθνές κέντρο αφιερωμένο στις σχολικές βιβλιοθήκες. Παρέχει έναν κοινό φορέα στη διεθνή βιβλιοθηκονομική κοινότητα των σχολικών βιβλιοθηκών για την παραγωγή και την προώθηση της επιστημονικής έρευνας όσον αφορά τις επιδράσεις των σχολικών βιβλιοθηκών στην σχολική μάθηση.

SLA (School Library Association) του Ηνωμένου Βασιλείου

Λειτουργεί από το 1937, με στόχο την υποστήριξη οποιουδήποτε ασχολείται με τις σχολικές βιβλιοθήκες και προωθεί την ποιοτική αναγνωσιμότητα και τις μαθησιακές ευκαιρίες για όλους τους μαθητές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Σχολικές βιβλιοθήκες σε άλλες χώρες

Ο θεσμός των σχολικών βιβλιοθηκών έχει πια καθιερωθεί παγκόσμια. Από το 1968, χρονιά που άλλαξε το εκπαιδευτικό σύστημα στη Γαλλία, η λέξη βιβλιοθήκη αντικαταστάθηκε από την έκφραση «Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης». Φυλάσσονται εδώ όλα τα τεκμήρια και τα ντοκουμέντα που χρησιμοποιούν μαθητές και καθηγητές. Στο ημερήσιο πρόγραμμα του σχολείου ένα δώρο είναι ελεύθερο και αφιερώνεται στις εργασίες που πρέπει να κάνει ο μμαθητής στη βιβλιοθήκη. Επίσης οργανώνονται στο χώρο της, διάφορες εκδηλώσεις με ευθύνη του τεκμηριωτή. Ο ρόλος του τεκμηριωτή είναι πολύ βασικός. Είναι μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι σύμβουλος και συνάμα διδάσκει για ένα ολόκληρο χρόνο στους μαθητές της ά' γυμνασίου τη δεξιότητα της χρήσης της βιβλιοθήκης.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων στην Αγγλία προβλέπει χωριστή αίθουσα βιβλιοθήκης για κάθε δευτεροβάθμιο σχολείο. Το 1937 ιδρύεται στην Αγγλία ο ανεξάρτητος Οργανισμός Σχολικών Βιβλιοθηκών (School Library Association- SLA) και φροντίζει για τις κατάλληλες παροχές προς τις σχολικές βιβλιοθήκες και τις υπηρεσίες τους και υποστηρίζει το προσωπικό που εμπλέκεται με αυτές. Δύο υποεπιτροπές του είναι υπεύθυνες για τις εκδόσεις και τα προγράμματα εκπαίδευσης.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970 στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αναπτύχθηκαν οι πρώτοι κανονισμοί για τις σχολικές βιβλιοθήκες και άρχισαν να πειραματίζονται σχετικά με τη συνεργασία σχολικών και δημοσίων βιβλιοθηκών.

Στη Δανία άρχισαν να οργανώνονται σχολικές βιβλιοθήκες από τις αρχές του 1920. Μεγάλη ανάπτυξη σημείωσαν στη δεκαετία του 1970, ιδιαίτερα μετά το β' μισό της, όταν νομοθετικά ορίστηκε να υπάρχει σχολική βιβλιοθήκη σε κάθε σχολείο. Στην επιλογή του υλικού συμμετέχουν μαθητές και γονείς, το οποίο παραχωρείται από τις κεντρικές υπηρεσίες της χώρας. Σε όλα τα σχολεία λειτουργούν βιβλιοθήκες, οι οποίες ονομάζονται Παιδαγωγικά Κέντρα Εξυπηρέτησης, και τις επισκέπτονται μαθητές και εκπαιδευτικοί σε καθημερινή βάση. Το 75% των μμαθητών τις επισκέπτονται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Αποτελούν κέντρο της σχολικής ζωής. Ο σχολικός βιβλιοθηκάριος είναι δάσκαλος με μετεκπαίδευση στη Βιβλιοθηκονομία. Διδάσκει τη διαχείριση της γνώσης και αναπτύσσει πολιτισμικές δράσεις.

Η Πορτογαλία ανέπτυξε παρόμοιο με την Ελλάδα πρόγραμμα, μιάμιση δεκαετία πιο μπροστά, από το 1980, με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αλλαγή του νομοθετικού της πλαισίου.

Με την εισαγωγή του θεσμού του Ενιαίου Λυκείου το 2000-2001, επιχειρεί και η Κύπρος την αναβάθμιση των σχολικών βιβλιοθηκών της, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η δια βίου απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Καταρτίστηκε σχέδιο δραστηριοποίησης για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης, για την επιμόρφωση υπαρχόντων επιμελητών, ώστε να

αναλάβουν ευθύνες βιβλιοθηκάρου και για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση της σχολικής βιβλιοθήκης στη διδακτική πράξη.

Στις Η.Π.Α. τη διαχείριση των εκπαιδευτικών θεατών το Ομοσπονδιακό Σύνταγμα την αναθέτει στις επιμέρους Πολιτείες. Αυτές δημιουργούν τοπικές διοικητικές μονάδες, τις σχολικές περιφέρειες οι οποίες είναι υπεύθυνες για την οργάνωση και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Το τμήμα Εκπαίδευσης κάθε Πολιτείας καθιερώνει τα δικά του κριτήρια αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της σχολικής βιβλιοθήκης και βοηθά σε βιβλία, εξοπλισμό και μισθοδοσία. Η ανάπτυξη των σχολικών βιβλιοθηκών από το 1966 είναι συνεχής και τα δημόσια σχολεία με βιβλιοθήκη αυξήθηκαν από 52% στο 93%.

Στον υπόλοιπο κόσμο η παροχή εγχειριδίων και η δημιουργία σχολικών βιβλιοθηκών στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εξωτερική χρηματοδότηση από διεθνείς οργανισμούς, κυβερνήσεις και οργανώσεις πολιτών.

3.2 Σχολικές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα

Όσον αφορά τα σχολεία της περιόδου πριν την επανάσταση του 1821, αυτά δημιουργούνταν μόνο από ατομικές προσπάθειες δασκάλων ή με απόφαση και οικονομική στήριξη πλούσιων Ελλήνων. Αυτοί, συχνά δώριζαν στο σχολεία που ιδρύανε την προσωπική τους συλλογή βιβλίων. Εκτός από τους δασκάλους αυτούς, πολλοί παλιοί μαθητές των σχολείων χάριζαν ή έστελναν βιβλία στα σχολεία από τα οποία αποφοιτήσαν. Έτσι δημιουργήθηκαν και οι πρώτες λεγόμενες σχολικές βιβλιοθήκες της εποχής. Τις δεκαετίες πριν την επανάσταση του 1821, χαρακτηριστικές είναι οι ενέργειες των Ζωσιμάδων, του Αδαμάντιου Κοραή και του Θεόφилου Καΐρη, αλλά και άλλων που έστελναν βιβλία σε σχολεία της εποχής. Πολλά από τα βιβλία αυτά χρησιμοποιούνταν και ως διδακτικά εγχειρίδια, ιδιαίτερα τα κείμενα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Κατά την περίοδο αυτή έχουμε την δημιουργία σπουδαίων βιβλιοθηκών.

Την περίοδο αμέσως μετά την επανάσταση πολλοί πλούσιοι και λόγιοι Έλληνες της διασποράς, έφεραν επιστρέφοντας στην Ελλάδα ή έστελναν χιλιάδες βιβλία και τις προσωπικές τους συλλογές, συνεισφέροντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάπτυξη της παιδείας του τόπου τους. Χαρακτηριστική αυτού του κλίματος είναι η επιστολή του Αδαμάντιου Κοραή ,προς τους κατοίκους της Σμύρνης, όπου έγραφε : «Θέλετε να ευδοκιμήσει το σχολείον σας; Πρέπει να αρχίσετε από το να καταστήσετε βιβλιοθήκην καλήν και πλουσίαν. Ανάγκη δεν είναι να την κάμετε παρευθής τοιαύτην, ανάγκη όμως είναι να αρχίσετε».

Για να αναφερθούμε στις σχολικές βιβλιοθήκες στο σύγχρονο Ελληνικό κράτος, πρέπει πρώτα να διευκρινίσουμε πως οι δημόσιες βιβλιοθήκες θεωρείται πως εμφανίζονται στην σύγχρονη Ελλάδα στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα, ταυτόχρονα με την επίδραση των ιδεών του διαφωτισμού. Κατά την περίοδο αυτή αρχίζουν με αργούς

ρυθμούς να δημιουργούνται οι πρώτες δημόσιες βιβλιοθήκες και ακολουθούν και οι πρώτες αναφορές για τη δημιουργία σχολικών βιβλιοθηκών.

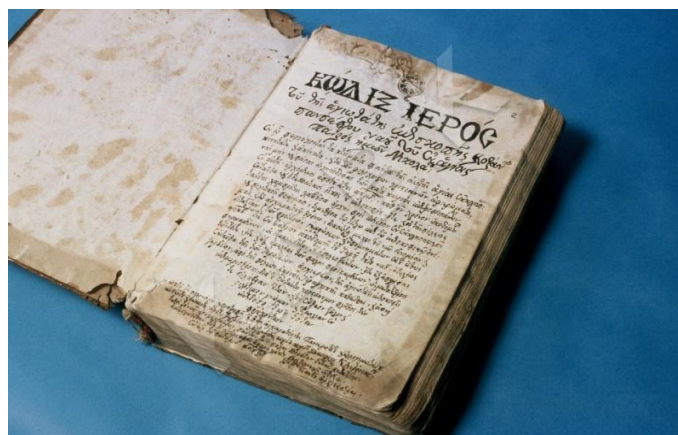
Ταυτόχρονα, ένας άλλος λόγος που αμέσως μετά την επανάσταση βρέθηκαν πολλά βιβλία τα οποία μπορούσαν να διατεθούν για την ανάγκες των σχολείων, ήταν η εκδοτική έκρηξη στον χώρο του ελληνικού βιβλίου που είχε παρατηρηθεί τρεις δεκαετίες πριν την επανάσταση. Έτσι η παραγωγή πολλών αντιτύπων των βιβλίων σε ποσότητες η οποία δεν μπορούσε να απορροφηθεί από το αναγνωστικό κοινό της εποχής, έφερε μεγάλους αριθμούς αποθεμάτων στις αποθήκες των συγγραφέων και των τυπογράφων, που τώρα πλέον μπορούσαν να δοθούν δωρεάν στα σχολεία της ελεύθερης Ελλάδας.

Λόγω αυτών των ενεργειών των λογίων της εποχής, γίνεται πλέον καθαρή για πρώτη φορά η ανάγκη σύνδεση της βιβλιοθήκης με την εκπαιδευτική διαδικασία. Αμέσως μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους και συγκεκριμένα το 1829, ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας ιδρύει στο ορφανοτροφείο της Αίγινας την «Αποθήκη βιβλίων», δηλαδή μια βιβλιοθήκη εντός του σχολείου. Η βιβλιοθήκη αυτή περιείχε πολλαπλά αντίτυπα από περίπου 130 τίτλους. Τα βιβλία αυτά θα αποτελέσουν αργότερα αφενός την πρώτη ύλη της δημιουργίας της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και αφετέρου πολλών δημοσίων βιβλιοθηκών.

3.3 Οι πρώτες ελληνικές σχολικές βιβλιοθήκες

Βιβλιοθήκη Σχολής Κοζάνης

Στα τέλη του 17^{ου} αιώνα με αφορμή το ενδιαφέρον πλούσιων Κοζανιτών για τα γράμματα και τον πολιτισμό, ιδρύθηκε σχολείο και οργανώθηκε σχολική βιβλιοθήκη, η οποία εμπλουτίστηκε όσο λίγες στον ελληνικό χώρο κατά την εποχή εκείνη. Το 1813, χτίζεται στο κέντρο της πόλης, ένα θολωτό οικοδόμημα, στο οποίο εγκατέστησαν τη βιβλιοθήκη και ακριβώς δίπλα της ένα ακόμα με την επιγραφή «Οίκος Βελτιώσεως». Στο ίδρυμα αυτό περιέρχονται όλα τα βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης. Από το 1923, που λειτουργεί η Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης, η συλλογή της σχολικής βιβλιοθήκης βρίσκεται εκεί.

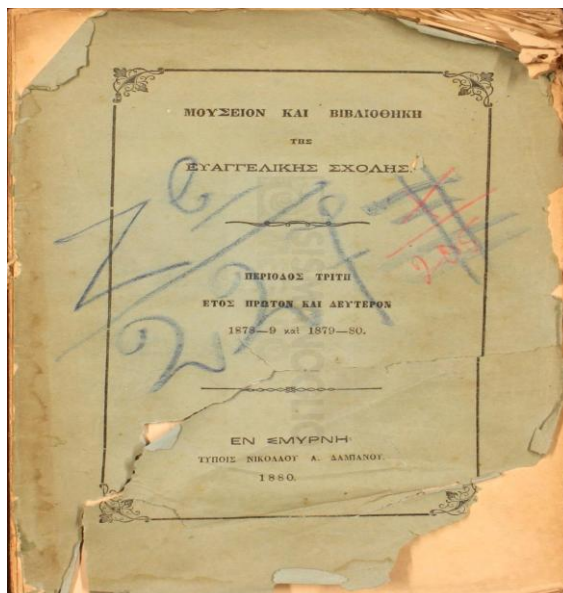
Εικόνα 1. Απόσπασμα από τους Θησαυρούς της Βιβλιοθήκης

Βιβλιοθήκη Ζωσιμαίας Σχολής

Η ίδρυση της Βιβλιοθήκης μετρά περισσότερα από 190 χρόνια. Το 1828, με την ίδρυση της Ζωσιμαίας Σχολής, από τους αδερφούς Ζωσιμάδες, ιδρύεται, παράλληλα, και Βιβλιοθήκη εντός της Σχολής. Ένας εκ των ιδρυτών σε ειδική μνεία της διαθήκης του όρισε «να αγοράζονται τα αναγκαία για τη μάθηση όργανα καθώς και τα πιο χρήσιμα βιβλία για χρήση από τους φτωχούς μαθητές». το 1938 Η Βιβλιοθήκη αυτή αποσπάστηκε από τη Ζωσιμαία Σχολή και συνενώθηκε με τη Βιβλιοθήκη της Ορθοδόξου Ελληνικής Κοινότητας. Από το 1987 λειτουργεί ως «Ζωσιμαία Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων».

Βιβλιοθήκη της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης

Δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των μελετητών της ιστορίας της Ευαγγελικής Σχολής ως προς το έτος ίδρυσης της. Έτσι μερικοί θεωρούν ως έτος ίδρυσης της το 1717. Σπουδαία παραρτήματα της Ευαγγελικής Σχολής ήταν η Βιβλιοθήκη και το Αρχαιολογικό Μουσείο, ιδρύματα μοναδικά με τα δεδομένα της εποχής για ολόκληρη τη Μ. Ασία. Το Μάρτιο του 1838 μερικοί νέοι ανέλαβαν την οργάνωση της μικρής ακόμη Βιβλιοθήκης και ίδρυσαν ένα είδος επιστημονικού συλλόγου με τον τίτλο « Μουσείον ». Η Βιβλιοθήκη το 1818 περιείχε 520 τόμους, το 1829 710 τόμους, το 1885 22350 τόμους και το 1922 και από το 1905 μέχρι το 1922 διέθετε 72000 τόμους και 1200 χειρόγραφα.

Εικόνα 2. Εξώφυλλο Βιβλίου

Βιβλιοθήκη Χίου

Η ιστορία αρχίζει το 1972, οπότε λειτούργησε ως παράρτημα της Μεγάλης Σχολής της Χίου και πρώτο πυρήνα της αποτέλεσαν τα βιβλία του Αδαμάντιου Κοραή και – όπως σχεδόν όλες οι βιβλιοθήκες της περιόδου – και άλλων Ελλήνων λογίων ομογενών. Το 1822 η Βιβλιοθήκη καταστράφηκε, αλλά ο Κοραής έστειλε και πάλι βιβλία. Ανεκτίμητο θησαυρό της Βιβλιοθήκης αποτελεί η δωρεά του Μεγάλου Ναπολέοντα “Description de l’Egypte”. Η Βιβλιοθήκη εκτός από σχολική, λειτουργούσε και ως δημόσια. Από το 1885 στεγάζεται στο κτίριο που βρίσκεται ακόμη σήμερα. Το 1928 αναγνωρίστηκε με το επίσημο όνομα «Δημόσια Βιβλιοθήκη Χίου Κοραής». (Δημόσια Κεντρική Ιστορική Βιβλιοθήκη Χίου «Κοραής», 2008)

Βιβλιοθήκη Σχολής Μηλεών

Η βιβλιοθήκη συνδέεται ιστορικά με τη *Μηλιώτικη Σχολή*, που ιδρύθηκε το 1815. Η ίδρυση και η λειτουργία της Σχολής, καθώς και ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης της συνδέονται άρρηκτα με τρεις σπουδαίες προσωπικότητες του πνεύματος και των γραμμάτων, τον *Άνθιμο Γαζή*, το *Γρηγόριο Κωνσταντά* και το *Δανιήλ Φιλιππίδη*. Το ιστορικό τμήμα της βιβλιοθήκης περιλαμβάνει 3.355 παλαιά τυπωμένα βιβλία καθώς και 116 χειρόγραφα, 1000 περίπου λυτά έγγραφα και αντικείμενα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον που ανήκαν στη Μηλιώτικη Σχολή.

Βιβλιοθήκη Ζαγοράς

Η Βιβλιοθήκη της Ζαγοράς ιδρύθηκε το **1762**. Βασικοί συντελεστές της ιδρύσεως και υπάρξεως της ιστορικής αυτής Βιβλιοθήκης είναι ο Ιωάννης Πρίγκος και Οικουμενικός Πατριάρχης Καλλίνικος ο Γ'. Αρχικά είχαν δώσει την ονομασία «Ελληνομουσείο» και δημιουργήθηκε χάρη στην δωρεά του Ιωάννη Πρίγκου, ο οποίος δώρισε την προσωπική του συλλογή. Ο Πατριάρχης Καλλίνικος ο Γ' επιμελήθηκε και ανασυγκρότησε την Σχολή που ήδη λειτουργούσε από τις αρχές του **18ου** αιώνα. Αργότερα η βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε και με άλλα βιβλία, που προερχόταν κυρίως από δωρεές από Έλληνες των παροικιών και έφτασε να διαθέτει περίπου 1000 βιβλία. Η βιβλιοθήκη αυτή αργότερα μετεξελίχθηκε στη σημερινή Δημόσια Βιβλιοθήκη Ζαγοράς.

Εικόνα 3. Εκκλησιαστικό χειρόγραφο του 16^{ου} αιώνα

Βιβλιοθήκη Ελληνικής Σχολής Κυδωνίων

Η Ακαδημία Κυδωνιών βρισκόταν στο Αϊβαλί (Κυδωνίες) της Μικράς Ασίας και αποτελούσε ένα από τα σημαντικότερα εκπαιδευτικά κέντρα των ελληνορθοδόξων του Ελληνισμού. Το 1780, με φροντίδα του Ιωάννη Δημητρακέλλη, χτίστηκε η Ελληνική Σχολή με τη Βιβλιοθήκη της, τα βιβλία της οποίας ήταν κυρίως αρχαίων συγγραφέων. Αργότερα η Σχολή στεγάστηκε σε νέο κτίριο και μετονομάστηκε «Ακαδημία». Στην Επανάσταση του 1821, οι Κυδωνίες καταστράφηκαν, αλλά μετά το 1827 οι κάτοικοι επέστρεψαν και δημιούργησαν πάλι την βιβλιοθήκη, η οποία ονομάστηκε Διδότειος προς τιμήν του παρισινού εκδοτικού οίκου Didot, ο οποίος χάρισε πολλά βιβλία στην συλλογή της.

Εικόνα 4. Η Ακαδημία των Κυδωνιών

3.4 Σχολικές Βιβλιοθήκες και σχολικό βιβλίο

Το σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας επηρεάζεται άμεσα από το βάρος ενός και μόνου σχολικού εγχειριδίου. Σύμφωνα με τον Γ. Μπαμπινιώτη, η τακτική του ενός μόνο βιβλίου οδηγεί στην περιθωριοποίηση του ίδιου του βιβλίου και οδηγεί τους νέους όλο και πιο μακριά από τις βιβλιοθήκες, ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία στο σύνολο της.

Είναι γνωστό πως σχεδόν από πάντα, ακόμα και μετά την αντιπολίτευση, η μάθηση στηριζόταν στο μοτίβο του ενός και μοναδικού εγχειριδίου, και γι' αυτό ακόμα και ένας εκπαιδευτικός έχει μεγαλώσει και καταρτιστεί με μία βιβλιοκεντρική μάθηση. Ίσως αυτός ήταν και ο ανασταλτικός παράγοντας της ανάπτυξης βιβλιοθηκών στα σχολεία. Για αυτό λοιπόν δεν υπήρχαν περιθώρια ανάπτυξης σχολικών βιβλιοθηκών. Σύμφωνα με τον Σ. Μπουζάκη, «η μη ανάπτυξη των σχολικών βιβλιοθηκών ήταν και παραμένει νομοτελειακή συνέπεια της κυρίαρχης για το σχολικό εγχειρίδιο και το αναλυτικό πρόγραμμα λογικής. Ευθύνεται το καθεστώς του ενός και μοναδικού βιβλίου, το οποίο ακόμη και αυτό ήταν υποταγμένο στις ανάγκες ενός κλειστού αναλυτικού προγράμματος. Η ιστορία του σχολικού βιβλίου και των σχολικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, δείχνει καθαρά πως πρέπει να απαλλαγούμε από τις ιδεολογικές αγκυλώσεις του παρελθόντος και να προσαρμοστούμε στα σύγχρονα παιδαγωγικά δεδομένα, οφείλουμε, σε συνεννόηση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, να διαμορφώσουμε μια ρηξικέλευθη πολιτική σχολικού βιβλίου και σχολικών βιβλιοθηκών στη χώρα μας. Κι αυτή η πολιτική δεν είναι δεδομένη, είναι ζητούμενη».

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Δ. Τσαούσης «το εκπαιδευτικό σύστημα που υπηρετούμε σήμερα όλοι μας είναι ένα σύστημα παλιομοδίτικο, των αναγκών του 19ου αιώνα, της βιομηχανικής εποχής, δεν είναι σύστημα της μεταβιομηχανικής εποχής».

3.5 Νομοθεσία

Παλαιότερη

Η Ελλάδα, όσον αφορά τη νομοθεσία περί σχολικών βιβλιοθηκών, συμβαδίζει με τις προηγμένες βιβλιοθηκονομικά χώρες, αφού ακόμη από τις αρχές του 19ου αιώνα, δημιουργείται η αντίστοιχη νομοθεσία που αφορά τις σχολικές βιβλιοθήκες.

Το 1834 υπογράφεται ο νόμος «Περί των επιστημονικών και τεχνολογικών συλλογών, περί ανακαλύψεως και διατηρήσεως των αρχαιοτήτων και της χρήσεως αυτών», ο οποίος μεταξύ άλλων ορίζει πως σε κάθε Νομό της χώρας πρέπει να δημιουργηθεί μια βιβλιοθήκη στην οποία θα συγκεντρώνονται βιβλία που «θέλουν θεωρείσθαι κυρίως αι ανάγκαι των γυμνασίων, των λυκείων και των δημοτικών σχολείων». Ο νόμος αυτός αναθεωρήθηκε την επόμενη χρονιά όταν ψηφίστηκε το 1835 το βασιλικό διάταγμα «Περί συστάσεως

δημοσίου βιβλιοθήκης εις έκαστον των δημοσίων σχολείων του κράτους», το οποίο προέβλεπε την δημιουργία σχολικών βιβλιοθηκών με στόχο την μελλοντική μετατροπή των σχολικών βιβλιοθηκών σε δημόσιες. Οι μόνες βιβλιοθήκες που το έκαναν αυτό, είναι αυτές της Ζακύνθου και της Καλαμάτας. Το 1853 συνάχθηκε από το Υπουργείο Παιδείας ο πρώτος κανονισμός σχολικής βιβλιοθήκης, ο οποίος δεν λαμβάνει κανενός είδους πρόνοια για τη βιβλιοθηκονομική οργάνωση των σχολικών βιβλιοθηκών.

Στις αρχές του 20ου αιώνα προστέθηκαν ακόμη μερικοί νόμοι και διατάγματα που αφορούσαν τα θέματα των σχολικών βιβλιοθηκών. Το 1901, με άλλο βασιλικό διάταγμα της 4ης Δεκεμβρίου «Περί σχολικών βιβλιοθηκών», ορίζεται πως σε κάθε δημοτικό σχολείο και γραμματείο, σχηματίζεται σχολική βιβλιοθήκη, η οποία αποτελεί νομικό πρόσωπο και προορίζεται για την εξυπηρέτηση των αναγκών των μαθητών, των οικογενειών τους, των διδασκάλων και των κατοίκων της περιοχής. Επίσης ορίζεται πως :

- Οι πόροι της προέρχονται από το Δημοτικό Συμβούλιο ή τη Νομαρχία.
- Ο υπεύθυνος δάσκαλος πρέπει να κρατά βιβλιοκατάλογο των βιβλίων της, κατάλογο των δανειζομένων και των βιβλίων που δανείζεται ο καθένας, καθώς και βιβλίο εσόδων-εξόδων της.
- Η βιβλιοθήκη ελέγχεται από τους επιθεωρητές των σχολείων για το αν λειτουργεί με τους όρους που θέτει το υπουργείο.
- Ο κατάλογος των βιβλίων που μπορούν να επιλεγούν συντάσσεται από το υπουργείο ανά τριετία.
- Οι προμηθευτές βιβλίων ορίζονται με μειοδοτικό διαγωνισμό.
- Σε περίπτωση δωρεών, τα βιβλία υποβάλλονται στο επιθεωρητή του Νομού προς έγκριση.

Το 1931 ψηφίστηκε ο Νόμος 5045 «Περί των σχολικών βιβλίων» ο οποίος στο κεφάλαιο ΣΤ', άρθρο 12 ορίζει πως:

- Σε κάθε σχολείο ιδρύεται σχολική βιβλιοθήκη για τους μαθητές και τους διδάσκοντες.
- Η βιβλιοθήκη αυτή χρηματοδοτείται από ειδικό κονδύλιο του σχολικού ταμείου, αλλά οι πόροι της μπορεί να προέρχονται και από εφάπαξ ή ετήσια χορηγία του υπουργείου Παιδείας, από ειδικές επιχορηγήσεις δήμων ή κοινοτήτων, από ειδικές εισπράξεις σχολικών εορτών ειδικά για την ενίσχυση της βιβλιοθήκης και δωρεές του διδακτικού προσωπικού ή άλλων προσώπων.
- Υπεύθυνος της λειτουργίας της και των οικονομικών της είναι ο διευθυντής του σχολείου, ο οποίος αναθέτει τη λειτουργία της σε διδάσκοντες τους μαθητές.
- Η βιβλιοθήκη αγοράζει υποχρεωτικώς τόσα αντίτυπα όσα ορίζει το υπουργείο εκ λίστας εγκεκριμένων βιβλίων και βοηθημάτων.
- Επιτρέπει αγορά βιβλίων προς χρήση των διδασκόντων

Έπειτα, ακολουθεί ο Νόμος 5911/1933 «Περί διδακτικών βιβλίων», ο οποίος στο άρθρο 15 ορίζει πως ανατίθεται στον σύλλογο διδασκόντων η αρμοδιότητα της επιλογής των βιβλίων, από τον κατάλογο των εγκεκριμένων από το Υπουργείο Παιδείας βιβλίων, για :

- τον εμπλουτισμό των σχολικών βιβλιοθηκών για τους μαθητές,
- την χρήση παντός είδους βιβλίων για τους διδάσκοντες,
- των περιοδικών της βιβλιοθήκης

Ακολουθεί το 1949, το Βασιλικό Διάταγμα 15 της 21-1-1949, καθώς και ένας ακόμη παρόμοιος νόμος του 1959.

Νεότερη

Μετά από αρκετά χρόνια, περίπου 25, το Υπουργείο Παιδείας ψηφίζει τον Νόμο 1566/1985 «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»¹⁶ και συγκεκριμένα το άρθρο 43 «Σχολικές βιβλιοθήκες», αναφέρει πως «...σε κάθε σχολείο πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας λειτουργεί Σχολική Βιβλιοθήκη για χρήση των μαθητών, του διδακτικού προσωπικού και των κατοίκων της περιοχής του σχολείου. Ο νόμος αυτός εισάγει κάτι διαφορετικό σε σχέση με τους έως τότε νόμους που αφορούσαν τις σχολικές βιβλιοθήκες. Ορίζεται πως με Προεδρικό Διάταγμα μπορεί πλέον να «συνιστώνται θέσεις βιβλιοθηκονόμων για τη λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών, να κατανέμονται κατά κατηγορίες, κλάδους και βαθμούς και να ορίζονται τα προσόντα και η διαδικασία διορισμού στις θέσεις αυτές».

Το σημερινό πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών βιβλιοθηκών ορίζεται με βάση την εγκύκλιο Γ1/1221/16-11-1988, η οποία κάνει γνωστό πως οι σκοποί - στόχοι της βιβλιοθήκης είναι:

- Ο δανεισμός βιβλίων σε εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές και κατοίκους περιοχής.
- Η διάθεση υλικού για κάλυψη των απαιτήσεων του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Η διαπαιδαγώγηση των μαθητών στην ανάγνωση κατάλληλων βιβλίων.
- Η διδασκαλία των τρόπων λειτουργίας μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης και τρόπων χρησιμοποίησής της.
- Η συμμετοχή στη διαμόρφωση πλούσιας σχολικής ζωής, πνευματικής και πολιτιστικής δραστηριότητας.
- Η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας των παιδιών, έτσι ώστε ν' αποκτήσουν ενδιαφέρον και αγάπη για το καλό βιβλίο και να το εκτιμήσουν ως βασική πηγή γνώσης και ψυχαγωγίας.

Όσον αφορά την οργάνωση της βιβλιοθήκης, ορίζει την οργάνωσή της με βάση τα διεθνή βιβλιοθηκονομικά πρότυπα και επίσης ορίζει τα εξής:

- Να συγχωνευτούν οι βιβλιοθήκες του Συλλόγου Γονέων και άλλων φορέων που ενδεχομένως λειτουργούσαν στο σχολικό χώρο.
- Να στεγαστεί στη μεγαλύτερη αίθουσα που διαθέτει το σχολείο και να βρίσκεται στο ισόγειο του σχολείου.
- Να συγκεντρωθούν όλα τα βιβλία που διαθέτει το σχολείο για έλεγχο, σφράγισμα, καταγραφή στο βιβλίο εισαγωγής, στα δελτία τοπογραφικού καταλόγου και στα δελτία βιβλιοδανεισμού.

- Να λειτουργεί ως Κεντρική Βιβλιοθήκη και παράλληλα να υπάρχουν βιβλιοθήκες τάξεων που θα έχουν τα απαραίτητα βιβλία για τη διδακτική διαδικασία.
- Να έχει άφθονο φως, απόλυτη ησυχία, κατάλληλη διακόσμηση (αφίσες, εικαστικά έργα, συνθήματα κ.λπ.), να είναι στρωμένη με μοκέτα και να υπάρχει ειδική γωνιά με μαξιλάρια.
- Τα βιβλία να βρίσκονται σε ειδικά κατασκευασμένα βιβλιοστάσια, χωρισμένα κατά την ηλικία των παιδιών.
- Να υπάρχει ένα φωτοτυπικό μηχάνημα για τις ανάγκες των αναγνωστών.
- Να υπάρχει πέρα από τα βιβλία και υλικό σε άλλα μέσα (δίσκοι, ταινίες κτλ).
- Η ταξινόμηση βιβλίων να γίνεται με το δεκαδικό σύστημα Dewey.
- Να λειτουργεί αναγνωστήριο, κατά τα διαλείμματα και 3-4 ώρες απ' τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών.
- Ορίζει συγκρότηση επιτροπής της βιβλιοθήκης.
- Προωθεί την ιδέα της Βιβλιοθήκης-Πνευματικού Κέντρου.

Το 1998 δημοσιεύτηκε Ο επόμενος νόμος Ν.1260, ο οποίος απλά κάνει διευκρινήσεις σε θέματα χρηματοδότησης μέσω των προγραμμάτων Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.. Το 2002 με τον Ν.2986 «Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις», με άρθρο 11 «Σχολικές βιβλιοθήκες», ορίζεται μεταξύ άλλων πως:

- Ως συνέχεια του Ν. 1566/1985, συνιστώνται 50 θέσεις βιβλιοθηκονόμων κλάδου ΠΕ και 50 κλάδου ΤΕ.
- Προσόντα διορισμού αποτελούν το πτυχίο σχολών βιβλιοθηκονομίας ΑΕΙ ή ΤΕΙ αντίστοιχα.
- Οι θέσεις αυτές μπορούν να αυξάνονται με προεδρικά διατάγματα.

Το 2003 και δημοσιεύει τον Νόμο 3149 «Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις», 21 όπου με το άρθρο 13 «Θέματα αρμοδιότητας ΥΠΕΠΘ» και συγκεκριμένα με την παράγραφο 18 αντικαθιστά κάποιες από τις διατάξεις του Ν. 1566/85 και ορίζει πως οι δαπάνες για τις σχολικές βιβλιοθήκες επιβαρύνουν το υπουργείο Παιδείας και διατίθενται στις σχολικές επιτροπές του κάθε σχολείου και συνιστά επιτροπή σύνταξης πίνακα κατάλληλων βιβλίων προς επιλογή από τις σχολικές βιβλιοθήκες.

3.6 Δημιουργία σχολικών Βιβλιοθηκών

Η λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών και η σύλληψη του σχεδιασμού τους, θεωρείται πως ξεκίνησε την δεκαετία του '80. Πριν από το 1996 όταν ξεκίνησε από το κράτος η υλοποίηση του σχεδίου της δημιουργίας των πρώτων οργανωμένων 499 σχολικών, οι βιβλιοθήκες που ήδη υπήρχαν στα σχολεία υπολειπούν.

Στην δεκαετία του 1990 ξεκινάει η χρηματοδότηση της χώρας μας με τα Ευρωπαϊκά προγράμματα του Β' ΚΠΣ και ξεκινάει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ). Εξαγγέλλεται η δημιουργία 500 (που στην πορεία έγιναν 499) σχολικών βιβλιοθηκών στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δημιουργία των 500 Σχολικών Βιβλιοθηκών ήταν ένα έργο του Α' ΕΠΕΑΕΚ με κύρια χρηματοδότηση από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως δηλώνονταν στο πρόγραμμα αυτό «σκοπός του έργου είναι η διεύρυνση της χρήσης βιβλιοθηκών στη εκπαιδευτική πράξη. Στόχος είναι η ίδρυση ενός αριθμού σχολικών βιβλιοθηκών, με προοπτική την εξάπλωσή τους στο σύνολο των σχολείων της Ελλάδας». Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε κατά τα έτη 1996-2000.

Οι βιβλιοθήκες αυτές εντάχθηκαν σε αντίστοιχες σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με μια προσεκτική κατανομή σε όλη την Ελλάδα. Η κάθε μία από αυτές δημιουργήθηκε με μια συλλογή περίπου 5000 τίτλων (περιοδικών, βιβλίων και πολυμέσων) τα οποία είχαν επιλεγεί από ειδική επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας, εξοπλίστηκαν με έπιπλα, ράφια και οπτικοακουστικά μέσα και διέθεταν πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Το έργο αναπτύχθηκε σε δύο φάσεις:

- Πιλοτική εφαρμογή (50 σχολικές βιβλιοθήκες)
- Ανάπτυξη της Ενέργειας (450 σχολικές βιβλιοθήκες)

Πρώτη φάση : λειτουργία 49 βιβλιοθηκών

Η πρώτη φάση της ανάπτυξης του έργου, είχε πιλοτικό χαρακτήρα. Την υλοποίηση της φάσης αυτής την είχε αναλάβει το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας-Ε.Ι.Ν. Αφορούσε την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία 50 σχολικών βιβλιοθηκών σε ισάριθμες σχολικές μονάδες πέντε νομών ανά τη χώρα. Στην πορεία μία από εξ αυτών των βιβλιοθηκών δεν μπορούσε να γίνει. Έτσι το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα τελικά υλοποίησε 49 βιβλιοθήκες. Οι Νομοί στους οποίους αποφασίστηκε να δημιουργηθούν αυτές οι βιβλιοθήκες, ήταν της Αττικής, της Θεσσαλονίκης, των Ιωαννίνων, του Έβρου και των Κυκλάδων και το συνολικό κόστος για το πιλοτικό μέρος του ανερχόταν στα 3.120.000.000 δρχ..

Δεύτερη φάση : λειτουργία 350 βιβλιοθηκών

Η δεύτερη φάση του έργου, που αφορούσε τη δημιουργία των υπολοίπων 350 σχολικών βιβλιοθηκών, την είχαν αναλάβει 14 φορείς υλοποίησης διανεμημένοι κατά γεωγραφική περιοχή.

Οι βιβλιοθήκες της πρώτης φάσης καθώς και αυτές της δεύτερης φάσης, δηλαδή συνολικά οι 499 σχολικές βιβλιοθήκες, εξοπλίστηκαν με έπιπλα, οπτικοακουστικά μηχανήματα, ράφια και κλιματισμό. Το σύνολο αυτών των 499 σχολικών βιβλιοθηκών οργανώθηκε με την έκδοση 5.00 του ΑΒΕΚΤ και σ' αυτές στάλθηκαν οι περίπου 5000 τίτλοι βιβλίων τα οποία ήταν ήδη έτοιμα προς χρήση. Δηλαδή είχαν καταλογογραφηθεί,

ταξινομηθεί και είχαν καταχωρηθεί στο ΑΒΕΚΤ. Επίσης, το συνολικό κόστος του προγράμματος δημιουργίας των 499 βιβλιοθηκών έφτασε στα 21 δις δραχμές.

Ακόμη, ως συμπλήρωμα του προγράμματος δημιουργίας των 499 σχολικών βιβλιοθηκών, πάλι με ευρωπαϊκά κονδύλια αγοράστηκαν 19 βιβλιοαυτοκίνητα (κινητές βιβλιοθήκες) τα οποία δόθηκαν σε δημόσιες βιβλιοθήκες για να εξυπηρετήσουν σχολεία περιοχών που δεν μπορούσαν να έχουν άμεση πρόσβαση σε κάποια βιβλιοθήκη.

Οι 350 βιβλιοθήκες που δημιουργήθηκαν στην δεύτερη φάση του έργου στελεχώθηκαν με εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε αντίθεση με τις άλλες 49 της πρώτης φάσης οι οποίες στελεχώθηκαν με πτυχιούχους βιβλιοθηκονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Η χρησιμότητα και ο ρόλος της σχολικής βιβλιοθήκης

Η ένταξη της βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία κρίνεται απαραίτητη, καθώς αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο εκπαιδευτικής πράξης, που με κατάλληλη αξιοποίηση μπορεί να έχει μόνο θετικά και να βοηθήσει ένα μαθητή στο μέγιστο βαθμό. Η ενσωμάτωσή της στην εκπαιδευτική πράξη προωθεί τη συνεργατική μάθηση και οδηγεί τον μαθητή στην αναζήτηση της κατάλληλης κάθε φορά πληροφορίας, κάνοντας τον έτσι να αναλάβει ενεργό ρόλο στη μάθηση του. Έτσι σιγά σιγά αναπτύσσει κριτική σκέψη και βελτιώνει την ικανότητα του να αξιολογεί και να συνθέτει. Καταλαβαίνουμε λοιπόν, πως, αν θέλουμε να στραφούμε σε μία μαθητοκεντρική μέθοδο, με στόχο της την χρήση διαφορετικού εκπαιδευτικού υλικού, την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και αναζήτησης, η βιβλιοθήκη στο σχολείο αποτελεί πυλώνα της. Ακόμη, η ύπαρξη της, προωθεί και καλλιεργεί τη συνήθεια για την ανάγνωση βιβλίων, ψυχαγωγεί, και αποτελεί μια καλή συντροφιά στον ελεύθερο χρόνο μαθαίνει στα παιδιά να σέβονται την πολιτιστική κληρονομιά και την ιστορία.

Στην περίπτωση της μαθητοκεντρικής διδακτικής μεθόδου, η γνώση αποκτιέται σταδιακά με πρωταγωνιστή τον μαθητή και τον εκπαιδευτικό σε δεύτερο ρόλο, έναν ρόλο συμβουλευτικού χαρακτήρα. Έτσι γίνεται ο ίδιος υπεύθυνος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και απολαμβάνει τον κόπο για την εύρεση της κατάλληλης πληροφορίας.

Σύμφωνα με την International Association of School Librarianship (IASL), για να μπορεί να ονομαστεί μια βιβλιοθήκη ως σχολική, πρέπει να είναι σύμφωνη με τα παρακάτω :

1. Οι βασικοί ρόλοι να είναι :

- η προώθηση της φιλιαναγνωσίας,
- η υποστήριξη του σχολικού προγράμματος,
- η διδασκαλία των μέσων και των δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (information literacy),
- η προώθηση της εγγραμματοσύνης (literacy).

2. Η σχολική βιβλιοθήκη :

- με τις δράσεις της υποστηρίζει τη μάθηση και τη διδασκαλία του συνόλου της σχολικής κοινότητας,
- παρέχει ένα περιβάλλον που διαθέτει χώρο, πρόσβαση στις πηγές και στις υπηρεσίες οι οποίες ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν τους μαθητές και το διδακτικό προσωπικό,

- παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες και στο τομέα των παιδαγωγικών και στον τομέα των δεξιοτήτων όσων αφορά τα νέα μέσα και τις πληροφοριακές δεξιότητες,
- διευθύνεται και στελεχώνεται από ειδικά εκπαιδευμένο βιβλιοθηκονόμο.

Στόχος της σχολικής βιβλιοθήκης είναι η στήριξη του εκπαιδευτικού έργου των δασκάλων – καθηγητών και η βοήθεια των μαθητών. Γι' αυτούς όλους τους λόγους η βιβλιοθήκη πρέπει να είναι αναπόσπαστο τμήμα του σχολείου, να είναι ζωτικό όργανο στην εκπαιδευτική διαδικασία και όχι χωριστή οντότητα απομονωμένη από το σύνολο του σχολικού προγράμματος.

4.2 Οφέλη της σχολικής βιβλιοθήκης

Για τους μαθητές

Διάφορες έρευνες έδειξαν ότι η εκπαίδευση σε συνεργασία με τη βιβλιοθήκη έχει σημαντικά οφέλη και για τους μαθητές. Καταρχήν, εξοικειώνονται με πολλές πληροφορίες, αλλά και με τον ίδιο τον χώρο της βιβλιοθήκης, στον οποίο μπορούν να βρουν βιβλία, περιοδικά, CDs, βίντεο, υπολογιστές, και οποιοδήποτε χρήσιμο εργαλείο για την αναζήτηση της πληροφορίας. Επίσης, όπως αναφέρθηκε ήδη, μαθαίνουν τις αρχές της πληροφοριακής οργάνωσης που χρησιμοποιεί η σχολική βιβλιοθήκη, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν τα ταξινομικά συστήματα για τη διευκόλυνσή τους. Επιπροσθέτως, εξοικειώνονται με διαφορετικές πηγές πληροφόρησης και εξασκούνται στην σωστή κρίση αυτών. Γίνονται επιλεκτικοί και αναγνώστες και διαμορφώνουν αυτόβουλα, τις στάσεις τους για ποίκιλα ζητήματα. Η πιο σημαντική όμως λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης είναι η αποτελεσματική ανάκτηση της πληροφορίας, κατά την οποία οι μαθητές «μαθαίνουν πως να μαθαίνουν» (“learn how to learn”), δηλαδή πως να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων και πως να προσεγγίζουν την πολυπλοκότητα της πληροφορίας.

Για τους εκπαιδευτικούς

Η ενσωμάτωση της βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει σημαντικά οφέλη και για τους εκπαιδευτικούς, αφού εμπλουτίζεται η διαδικασία μάθησης και αυξάνονται οι πιθανότητες επίτευξης των διδακτικών στόχων. Μια ερευνά στο Πειραματικό Γυμνάσιο της Καλαμάτας, όπου έγινε χρήση της βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία, έδειξε ότι οι

εκπαιδευτικοί ωφεληθήκαν ως προς το ότι άλλαξε ο παραδοσιακός και μονότονος ρόλος του από απλό καθηγητή σε καθοδηγητή-εμπυχωτή της διαδικασίας. Μια άλλη ερευνά υποστήριξε ότι επιτευχθήκαν όλοι οι διδακτικοί στόχοι που είχε θέσει ο εκπαιδευτικός. Γι' αυτό το λόγο είναι απαραίτητο να ενσωματωθεί η βιβλιοθήκη στο σχολικό πρόγραμμα, παρέχοντας υλικό που επιτρέπει στον μαθητή να εμπεδώσει καλύτερα το διδασκόμενο μάθημα. Έτσι, η μαθησιακή διαδικασία πραγματοποιείται μέσα από τη θεωρία της επεξεργασίας της πληροφορίας «information processing theory». Οι εκπαιδευτικοί, τέλος, μπορούν να βρουν νέες πληροφορίες για το διδακτικό αντικείμενο και έτσι να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους.

Εκπαιδευτικά αποτελέσματα

Με τη χρήση της βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία οι μαθητές μετατρέπονται σε ερευνητές της πληροφορίας. Ποικίλες έρευνες έχουν τονίσει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα από την ενσωμάτωση της βιβλιοθήκης στο σχολείο. Οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες διαμόρφωσης και διατύπωσης ερωτημάτων και έτσι γίνονται κριτικοί αναγνώστες. Ταυτόχρονα, μαθαίνουν έναν διαφορετικό τρόπο μάθησης, καθώς μέσω της βιβλιοθήκης μπορούν να βρουν μόνοι τους τη πληροφορία που τους ενδιαφέρει.

Για να γίνει κατανοητός ο ρόλος και η σημαντικότητα των σχολικών βιβλιοθηκών και των επαγγελματιών σχολικών βιβλιοθηκονόμων, ας δούμε τι συμβαίνει σε χώρες με αναπτυγμένη βιβλιοθηκονομική κουλτούρα. Κατά το 2009 εργάζονταν στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες 15.000 σε βιβλιοθήκες ιδιωτικών σχολείων. 27000 πτυχιούχοι βιβλιοθηκονομίας, 48.000 στις λαϊκές βιβλιοθήκες και 60.000 στις δημόσιες σχολικές βιβλιοθήκες. Μόνο από τα νούμερα αυτά, γίνεται ξεκάθαρη η θέση που κατέχουν οι σχολικές βιβλιοθήκες στην συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σύστημα.

4.3 Δραστηριότητες με επίκεντρο τις σχολικές βιβλιοθήκες

Στις σχολικές βιβλιοθήκες μπορούν να γίνονται δραστηριότητες οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων: Ορισμένες από τις δραστηριότητες που μπορούν να διεξαχθούν στον χώρο της βιβλιοθήκης είναι οι εξής:

1. Σύνδεση βιβλιοθήκης με τα μαθήματα.

ανάγνωση αποσπασμάτων, επίδειξη βιβλίων σχετικών με κάποιο μάθημα κτλ.

2. Δανειστική βιβλιοθήκη.

Σε αυτή τη δραστηριότητα, ορίζουμε μαθητές και μαθήτριες ως υπεύθυνους για το δανεισμό των βιβλίων ο οποίος θα αποτελεί μια πράξη βιβλιοφιλική. Επίσης, οι μαθητές αισθάνονται να είναι κυρίαρχοι μιας διαδικασίας η οποία μπορεί να τους θέσει σε κίνηση.

3. Επισκέψεις των τάξεων στην σχολική βιβλιοθήκη.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα, μπορεί να ανατεθεί σε ομάδες μαθητών, με σκοπό να κατηγοριοποιούν τα υπάρχοντα βιβλία, όπως βιβλία γνώσεων όσον αφορά τα μαθήματα που διδάσκονται ή με βάση το είδος, όπως μυθιστορήματα, Διηγήματα, Παραμύθια, Ποίηση

4. Ώρα βιβλιοθήκης.

Αυτή η δραστηριότητα θα έπρεπε να υπάρχει στο ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθητών. Θα μπορούσε εκεί να γίνεται κάποιο και τα παιδιά να προσπαθούν να βρουν μόνο τους τις σωστές και κατάλληλες πληροφορίες. Έτσι, η βιβλιοθήκη γίνεται ένας ιδιαίτερος χώρος και βοηθάει αποτελεσματικά τα μαθήματα, καθώς επίσης γίνεται και ένας χώρος όπου το παιδί έχει τη δυνατότητα να επικοινωνήσει ελεύθερα εκτός από τα περιοριστικά όρια της τάξης του.

5. Αφήγηση στο χώρο της βιβλιοθήκης.

Σε αυτή τη δραστηριότητα, η βιβλιοθήκη θεωρείται ο πιο κατάλληλος χώρος επειδή τα βιβλία δημιουργούν ένα ευχάριστο κλίμα για την αφήγηση βιβλίων η οποία είναι μια διαδικασία που απουσιάζει από τα προγράμματα των σχολείων.

6. Ανάγνωση στο χώρο της βιβλιοθήκης.

Αυτή η δραστηριότητα περιλαμβάνει διάφορες συζητήσεις σχετικές με το βιβλίο και οι μαθητές διαβάζουν αποσπάσματα από βιβλία ή κάποιο βιβλίο σε συνέχειες. Επομένως, η ανάγνωση στο χώρο της βιβλιοθήκης «πρόκειται για μια διαδικασία που μπορεί να λειτουργήσει ως πυρήνας για τη δημιουργία ομάδων ανάγνωσης» και κοινωνικοποίησης.

7. Κατασκευή βιβλίου.

Σε αυτή τη δραστηριότητα, ο χώρος την βιβλιοθήκης θεωρείται ο πλέον κατάλληλος, καθώς η βιβλιοθήκη είναι κατεξοχήν το «σπίτι του βιβλίου».

8. Έκθεση εικαστικών με αφορμή κάποιο βιβλίο

π.χ. εικαστική ή φωτογραφική αναπαράσταση ενός βιβλίου

9. Εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου με κέντρο τη βιβλιοθήκη

πρόσκληση κάποιου λογοτέχνη, έκθεση βιβλίου

4.4 Η σχολική βιβλιοθήκη στον 21^ο αιώνα.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα, οι πυλώνες εκπαίδευσης θα είναι τέσσερις:

1. Να μαθαίνουμε πώς να αποκτούμε γνώση (apprendre à connaître),
2. Να μαθαίνουμε να ενεργούμε (apprendre à faire) (competence),
3. Να μαθαίνουμε να ζούμε με τους άλλους (apprendre à vivre ensemble),
4. Να μαθαίνουμε να υπάρχουμε (apprendre à être).

Πιο σημαντικός είναι ο τέταρτος πυλώνας, καθώς ο 21^{ος} αιώνας απαιτεί από όλους περισσότερη πνευματική ανεξαρτησία και κριτική ικανότητα, εναρμονισμένη με μια ισχυρή αίσθηση προσωπικής ευθύνης για την επίτευξη των κοινών στόχων

Δεν αρκεί, λοιπόν, μόνο η σύνδεση της σχολικής τάξης στο διαδίκτυο για να ανταποκριθεί το σύγχρονο σχολείο στις απαιτήσεις του αιώνα αυτού. Χρειάζεται ένας νέος τρόπος μάθησης για τους μαθητές που θα ζήσουν και θα εργαστούν σε ένα περίπλοκο πληροφοριακό περιβάλλον, για να ξεχωρίζουν τι είναι έγκυρο και αξιόπιστο, τι είναι διαρκές και τι εφήμερο. Ο συγγραφέας Alvin Toffler θεωρεί σε αυτόν τον αιώνα ο αναλφάβητος δεν θα είναι αυτός που δεν ξέρει να διαβάζει ή να γράφει αλλά αυτός που δεν ξέρει να μαθαίνει, να ξεμαθαίνει και να ξαναμαθαίνει. Σ' αυτές τις νέες συνθήκες λοιπόν, ένα ουσιώδες κομμάτι είναι οι σχολικές βιβλιοθήκες, γιατί αυτή τη νέα αποστολή δεν μπορούν να την πετύχουν μόνοι τους οι εκπαιδευτικοί ή οι μαθητές. Είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για τις σχολικές βιβλιοθήκες να διδάξουν στους μαθητές τον τρόπο να αξιολογούν την πληροφορία κριτικά και ικανά. Έτσι οι βιβλιοθήκες μοιάζουν να βρίσκονται στην αρχή μιας 'αναγέννησης'.

Η παγκόσμια διασυνδεσιμότητα που εξασφάλισε η τεχνολογία της Πληροφορίας απαιτεί νέες δεξιότητες και τεχνικές που προετοιμάζουν τους μαθητές για να ζήσουν και να εργαστούν. Οι υπεύθυνοι σχολικών βιβλιοθηκών είναι συνεργάτες ζωτικής σημασίας στη δημιουργία σχολείων που προετοιμάζουν τους μαθητές τους να μαθαίνουν μέσω μιας μεγάλης ποικιλίας πηγών και επικοινωνιακών καναλιών. Οι βιβλιοθήκες γίνονται δυναμικά μαθησιακά κέντρα για τα σχολεία της εποχής της Πληροφορίας. Γι' αυτό, ο ρόλος των σχολικών βιβλιοθηκών στην ερευνητική μάθηση είναι ουσιώδης. Δεν περιλαμβάνουν μόνο βιβλία γνώσης. Ο ρόλος τους έχει εξελιχθεί και ακολουθεί τις αλλαγές στην εκπαίδευση. Έρευνες στις ΗΠΑ και στη Σουηδία την τελευταία δεκαετία έδειξαν τη μεγάλη σημασία που έχει η συνεργασία υπευθύνων βιβλιοθηκών και εκπαιδευτικών για την εφαρμογή της ερευνητικής μάθησης, για το πέρασμα από την απλή διερεύνηση ενός θέματος στη βαθιά κατανόηση και έχουν αποδείξει τη θετική συσχέτιση σχολικής επίδοσης και ύπαρξης σχολικής βιβλιοθήκης.

Στις 2 Απριλίου του 2010 κορυφαίοι εκπρόσωποι των διεθνών οργανισμών που αφορούν βιβλιοθήκες, IASL, IFLA και ENSIL, υπέγραψαν μια διακήρυξη με τίτλο "Μια Βιβλιοθήκη για κάθε Σχολείο" (A Library for Every School!). Σ' αυτή περιέχονται κομβικά ερευνητικά ευρήματα, καθολικά αποδεκτές αρχές και χρήσιμες κατευθυντήριες γραμμές χάραξης πολιτικής, που οι κυβερνήσεις, οι εκπαιδευτικοί φορείς, τα ΜΜΕ και άλλοι κοινωνικοί θεσμοί παροτρύνονται να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν. Στο συμπέρασμά τους, δηλώνουν ότι:

«Ο ρόλος του υπεύθυνου σχολικής βιβλιοθήκης, που λειτουργεί σε μια σύγχρονη βιβλιοθήκη-κέντρο πολυμεσικών πηγών, και είναι εφοδιασμένος με τις απαιτούμενες

τεχνικές και επαγγελματικές δεξιότητες, είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική πρόοδο κάθε χώρας. Είναι απόλυτη η ανάγκη για μια βιβλιοθήκη στελεχωμένη με έναν ειδικό βιβλιοθηκονόμο με παιδαγωγική κατάρτιση πλήρους απασχόλησης για κάθε σχολείο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (όχι μόνο σε επίπεδο Πανεπιστημίων), προκειμένου οι χώρες να επιβιώσουν, να ευημερήσουν και να ανταγωνιστούν με επιτυχία στον 21ο αι., στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Κοινωνίας της Πληροφορίας»

Το ελληνικό υπουργείο Παιδείας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αναγνωρίζουν πως η σύγχρονη αναζήτηση, απόκτηση, διαχείριση και αξιοποίηση της νέας γνώσης υπηρετεί ένα νέο πλαίσιο μορφωτικών και κοινωνικών αναγκών. Τονίζεται στο Δ.Ε.Π.Π.Σ. του 2003 ότι είναι αναγκαίο να προωθηθεί:

«...η δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της δια βίου ανανέωσης γνώσεων και δεξιοτήτων» και λίγο παρακάτω στις γενικές αρχές της εκπαίδευσης αναφέρεται η δεοντολογική δέσμευση της Πολιτείας για την παροχή γενικής παιδείας που θα «συμβάλλει στην ανάδειξη και καλλιέργεια των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων και δεξιοτήτων κάθε μαθητή» και θα «του εξασφαλίζει τη δυνατότητα πρόσβασης σε ποικίλες πηγές πληροφόρησης και αξιοποίησης της πληροφορίας για οποιοδήποτε θέμα»

Παρ' όλα αυτά, πουθενά στο νομοθετικό αυτό κείμενο δεν αναφέρεται η ανάγκη ύπαρξης βιβλιοθηκών στα σχολεία ως μέσων για την υλοποίηση αυτών των δεσμεύσεων.

Συμπεράσματα-Προτάσεις

Συμπερασματικά, η βιβλιοθήκη διαδραματίζει βασικό ρολό στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν πληροφοριακό γραμματισμό, αλλά και να αποτελούν το κέντρο της εκπαιδευτικής πράξης. Σ' αυτό συμβάλλει και η προσαρμογή της βιβλιοθήκης στις νέες εξελίξεις της τεχνολογίας και στις απαιτήσεις της κοινωνίας μέσω της δημιουργίας ψηφιακών βιβλιοθηκών. Έτσι, στο σύγχρονο σχολείο οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί παύουν να είναι παγιδευμένοι στο ένα και μοναδικό σχολικού εγχειρίδιου, ενώ δημιουργείται παιδαγωγική ατμόσφαιρα που εξασφαλίζει αυτενέργεια και ελευθερία στη δράση του μαθητή. Επιπλέον, παράλληλα, καλλιεργούνται οι ικανότητες του για δημιουργική σκέψη και πράξη. Πολλοί εκπαιδευτικοί έχουν κατανοήσει την αξία της χρήσης των βιβλιοθηκών στη δημιουργική εκπαιδευτική διαδικασία και οραματίζονται οργανωμένες σχολικές βιβλιοθήκες με καταρτισμένους βιβλιοθηκονόμους και φιλόξενους χώρους για τους μαθητές. Οι βιβλιοθήκες συνεχίζουν να λειτουργούν διατηρώντας την αρμονική συνύπαρξη μεταξύ παραδοσιακών και ηλεκτρονικών μέσων και υπηρεσιών, γιατί η γνώση είναι απαραίτητο να προσεγγίζεται διαθεματικά και αυτό απαιτεί χρήση βιβλίων ως πηγή αναζήτησης της πληροφορίας.

Όσον αφορά τις προτάσεις μας για τις σχολικές βιβλιοθήκες, θα αφήσουμε τα παιδιά να μιλήσουν, καθώς είναι αυτά που τους αφορά περισσότερο. Έρευνα που έγινε σε έφηβους στην Μεγάλη Βρετανία, έδειξε πως οι μαθητές της ηλικίας αυτής, θεωρούν πως η «ιδανική» σχολική βιβλιοθήκη είναι αυτή που :

- Προσφέρει πλούσιο, χρήσιμο και ενδιαφέρον υλικό.
- Το υλικό της είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι εύκολο στον εντοπισμό και την χρήση του.
- Μπορούν να δανείζονται το υλικό οποιαδήποτε στιγμή θέλουν.
- Προσφέρει ένα περιβάλλον στο οποίο αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους μαθητές για διάφορους λόγους.
- Είναι στελεχωμένη από προσωπικό το οποίο μπορεί να κατανοεί τους νέους ανθρώπους.
- Στεγάζεται σε ειδικό και κατάλληλο χώρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βιβλιοθήκη Ακαδημίας Κυδωνιών:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AF%CE%B1_%CE%9A%CF%85%CE%B4%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%8E%CE%BD
- Βιβλιοθήκη Ζωσιμαίας Σχολής: http://zosimaialib.sch.gr/?page_id=7&lang=el
- Βιβλιοθήκη Σχολής Μηλέων: http://vivl-mileon.mag.sch.gr/hist01_GR.html
- Βιβλιοθήκη Χίου: <https://www.koraeslibrary.gr/eisagogi/istoria-el>
- Βικιπαίδεια Βιβλιοθήκη:
<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B8%CE%AE%CE%BA%CE%B7>
- Δαρδανός, Γ. (Επιμ.), (2005). Οι παπαγάλοι δεν διαβάζουν βιβλία. Κείμενα πολιτικής βιβλίου. Αθήνα: Gutenberg.
- Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης: http://www.kozlib.gr/kozlib_new/?page_id=704
- Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ζαγοράς: <http://www.library-zagora.gr/istoriko/>
- ΕΒΕ Μετάβαση: <https://transition.nlg.gr/>
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών:
<http://www.lib.uoa.gr/pliories/genika.html>
- Ερωτοκρίτου-Σταύρου, Θεούλα (2007). «Σχολικές Βιβλιοθήκες και μάθηση», Δελτίο Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύρου, 9, 37-40.
- Η Βιβλιοθήκη στην Ιστορία: http://3gym-serron.ser.sch.gr/library/library_history.htm?fbclid=IwAR0-jOyW75X4xJUTZaRyVkJZte8pUqYR1Yz7OT-xt0-85J6MZ0FB03UoQGI
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). Πολλαπλό βιβλίο και σχολικές βιβλιοθήκες. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
- Μπουλούμπας, Χ. (2010). Ο ρόλος της σχολικής βιβλιοθήκης στην καλλιέργεια της φιλιανγνωσίας των μαθητών. *Επιστημονικό Βήμα*, 12, 37-48.
- Μπουσάκης, Σ. (1998). *Σχολικά βιβλία-Σχολικές βιβλιοθήκες: παρελθόν, παρόν, μέλλον*. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.

- Νικητάκη, Ε. & Ψυχογυιοπούλου, Π. (2011). Δια Σχολικής Βιβλιοθήκης: «Μάθημα Λεξικογραφίας....». Πρακτικά 6^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, 6-7 Μαΐου 2011.
- Νομοθεσία: <http://www.et.gr/ids-nph/search/lawForm.html>
- Νταβαρίνος, Π. (2003). *Ιστορία βιβλιοθηκών του ελληνισμού*. Αθήνα: Έλλην.
- Ντελόπουλος, Κ. (1989). Η βιβλιοθήκη στο σχολείο: νέες προοπτικές και κατευθύνσεις Αθήνα: ΑΣΕ.
- Ντελόπουλος, Κ. (1998). Η σχολική βιβλιοθήκη προέκταση της εκπαιδευτικής πράξης και μέσο διεύρυνσης του σχολικού προγράμματος. Πρακτικά συνεδρίου από Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην εκπαίδευση που διεξήχθη σε Αθήνα. Φορέας διεξαγωγής Εθνικό Κέντρο Βιβλίου. Αθήνα: ΕΚΕΒΙ.
- **Ντελόπουλος, Κ., (2005),** Για τις σχολικές βιβλιοθήκες. 4+3 κείμενα από βιβλιοθηκονομική άποψη, **Αθήνα, Gutenberg.**
- Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια, Λεξικό (1989). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, τομ. 2, λήμμα «βιβλιοθήκη» 972-981 & τομ. 8, λήμμα «Σχολική βιβλιοθήκη», 4663-4668.
- Παπαδάτος, Σ. Γ. (2009). «Παιδικό βιβλίο και Φιλαναγνωσία» Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις – Δραστηριότητες. Αθήνα: Πατάκη.
- Ρουσομάνης, Κ. (2009). Ασφαλής χρήση του Διαδικτύου: Διδασκαλία στο χώρο της Σχολικής Βιβλιοθήκης. 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, 8-10 Μαΐου 2009.
- Σακελλαρίου, Έλση (1998). «Ευρωπαϊκές εμπειρίες: α. Γαλλία» στο Η βιβλιο-θήκη και το βιβλίο στην Εκπαίδευση, Πρακτικά διημερίδας. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, 126-127.
- Σκλαβενίτης, Χ. (1995). *Η σχολική βιβλιοθήκη το 19ο αιώνα: η Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου Ναυπλίου (1833-1935)*. Αθήνα: ΕΙΕ/ΚΝΕ.
- Σκλαβενίτης, Χ. (Φεβρουάριος 2001). Δημόσιες και σχολικές βιβλιοθήκες (18ος-20ος αι.). *Η Βιβλιοθήκη στο Σχολείο*. 1:8-15.
- Χαραλαμπίδης, Β.,(1963), *Η σχολική βιβλιοθήκη*, Αθήνα, Χριστιανική Ένωση Ελλήνων Εκπ. Λειτουργών.
- Ψυχογυιοπούλου, Π. & Σόλαρης, Ι. (2005). Σχολική Βιβλιοθήκη: Γνωριμία με τη Μαρία Πολυδούρη. Στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, 2002 (σσ. 126-134).

- AASL - American Association of School Libraries. *Standards for the 21st-century learner.*: <http://www.ala.org/aasl/>
- ALAIR - American Library Association. *Information Literacy Competency Standards for Higher Education.*: <https://alair.ala.org/handle/11213/7668#ildef>
- Bikos, G. & Papadimitriou, P. School Libraries in Greece turbulent past, uncertain present, doubtful future. *Procedia: Social and Behavioral Sciences.*: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813003170/pdf?md5=215e2fb14b723277ed8ce5e5733a1f7e&pid=1-s2.0-S1877042813003170-main.pdf>
- Bruce, C. (2004). Information literacy as a catalyst for educational change. A background paper. In P.A. Danaher (Ed.), *Proceedings of the 3rd International Lifelong Learning Conference, 13-16 June 2004* (pp. 8-19). Queensland: QUT.
- Cooper, O. & Bray, M. (2001). School Library Media Specialist- Teacher Collaboration: characteristics, challenges, opportunities. *TechTrends*. 55(4):48-55.: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11528-011-0511-y>
- Espholm, Vibeke (1998) «Ευρωπαϊκές εμπειρίες: β. Δανία» στο Η βιβλιοθήκη και το βιβλίο στην Εκπαίδευση, Πρακτικά διημερίδας. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, 128-132.
- Fiels, K. (2011). A Library “State of the State”: trends, issues, and myths. Σε *Librarianship in Times of Crisis*. (τ.34:3-17). Emerald Group Publishing Limited.: <http://www.emeraldinsight.com/books.htm?issn=00652830&volume=34&chapterid=17003749&show=pdf>
- Francis, B. H., & Lance, K. C., & Lietzau, Z. (2010). *School librarians continue to help students achieve standards: The Third Colorado Study (2010)*. Denver, CO: Colorado State Library, Library Research Service.: <https://www.lrs.org/>
- IASL (International Association of School Librarianship). (2012). *What is a school library?: International Guidelines*. <http://indianschoollibraryassociation.files.wordpress.com/2012/10/sig-research-school-library-august2012.pdf>
- IASL – International Association of School Librarianship: <https://iasl-online.org/>
- IFLA/UNESCO. (1999). *IFLA/UNESCO School Library Manifesto The School Library in Teaching and Learning for All.*: <https://www.ifla.org/publications/iflaunesco-school-library-manifesto-1999>
- Kuhlthau, Carol Collier (2010). “Guided Inquiry: School Libraries in the 21st Century”, *School Libraries Worldwide*. 16(1), 1-12.

- Mondloch, Ben (2011). "Libraries of the 21st Century", *School Library Monthly*, 27(7), 45-47.
- Montagnes, Ian (2000). "Textbooks & learning materials 1990-1999: a global survey", EFA 2000 assessment: Thematic study on teaching/learning environments, UNESCO, 1-101
- Pickering-Thomas, N., Crow, S.R. & Franklin, L.L. (2011). *Information literacy and information skills instruction. Applying research to practice in the 21st century school library*. California, U.S.A: ABC-CLIO, LLC.
- Schmidt, C. & Reeve, F. (2009). Prove It!: using data to advocate for school library media programs. *Educational Media and Technology Yearbook*. 1:279- 290.
Διαθέσιμο σε: http://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-0-387-09675-9_19.pdf
- School Libraries. Making a Difference. (n.d.): http://www.schoollibrariesadvocacy.org.uk/toolkit/making_a_difference.pdf
- Shenton, A. (2014). Just why do we need school libraries?: some ideas from students. *New Library World*. 115(3/4):140-159.
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0307-4803&volume=115&issue=3&articleid=17109689&show=pdf>
- UNESCO (1999). Εκπαίδευση: UNESCO έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα υπό την προεδρία του Jacques Delors/μτφρ. Ομάδα εργασίας του κέντρου εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Gutenberg (4.4)